

*Załącznik nr 1 do Uchwały Zarządu Nr 46/2017
z dnia 14.06.2017r.*

Spółdzielcza Grupa Bankowa
Bank Spółdzielczy w Kowalu

INFORMACJA Z ZAKRESU PROFILU RYZYKA I POZIOMU KAPITAŁU
BANKU SPÓŁDZIELCZEGO W KOWALU
WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA 2016 ROKU

Kowal, czerwiec 2017 rok

Bank Spółdzielczy w Kowalu

Ul. Piłsudskiego 42, 87-820 Kowal, tel. (54) 2842-203, (54) 2842-212, fax (54) 2842-350, e-mail:
bank@bskowal.pl, www.bskowal.pl,

NIP: 888-00-15-735, KRS: 0000135752, REGON: 000495504; BIC CODE (SWIFT): GBWCPLPP

SPIS TREŚCI:

1. WPROWADZENIE	3
2. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM	4
3. ZAKRES STOSOWANIA WYMOGÓW ROZPORZĄDZENIA CRR	24
4. FUNDUSZE WŁASNE	24
5. WYMOGI KAPITAŁOWE	26
6. EKSPozyCJA NA RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA	28
7. BUFORY KAPITAŁOWE	28
8. WSKAŹNIKI GLOBALNEGO ZNACZENIA SYSTEMOWEGO	28
9. KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO	28
10. AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ	37
11. KORZYSTANIE Z ECAI – ZEWNĘTRZNYCH INSTYTUCJI OCENY WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ.....	37
12. EKSPozyCJA NA RYZYKO RYNKOWE	37
13. RYZYKO OPERACYJNE	37
14. EKSPozyCJE W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM	38
15. EKSPozyCJA NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCJOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM	41
16. EKSPozyCJA NA POZYCJE SEKURTYZACYJNE	42
17. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ	42
18. RYZYKO PŁYNNOŚCI I POZYCJI PŁYNNOŚCIOWEJ (Rekomendacja P).....	45
19. INFORMACJA O SPEŁNIANIU PRZEZ CZŁONKÓW RADY NADZORCZEJ I ZARZĄDU WYMOGÓW OKREŚLONYCH W ART.22 AA USTAWY PRAWO BANKOWE.....	52
20. DŹWIGNIA FINANSOWA	52
21. SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ.....	53

1. WPROWADZENIE

1.1. Podstawa sporządzenia Informacji

Niniejsza Informacja została opracowana w celu realizacji „Polityki ujawnień w zakresie profilu ryzyka i poziomu kapitału w Banku Spółdzielczym w Kowalu” (wprowadzonej Uchwałą Zarządu Nr 56/2016 z dnia 26.04.2016 r., zatwierdzonej Uchwałą Rady Nadzorczej Nr 40/2016 z dnia 09.05.2016r.) oraz spełnienia wymogów dotyczących ujawniania informacji zawartych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, zmieniające rozporządzenie (UE) nr 648/2012 (zwanego dalej CRR) stanowiącego podstawę prawną na dzień sporządzenia niniejszej informacji, tj. na 31 grudnia 2016r.

1.2. Informacje ogólne

Bank Spółdzielczy w Kowalu z siedzibą w Kowalu przy ul. Piłsudskiego 42, 87-820 Kowal wpisany jest do rejestru prowadzonego przez Sąd Rejonowy w Toruniu, VII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem 0000135752.

Numer identyfikacji podatkowej (NIP): 888-00-15-735. Bank Spółdzielczy w Kowalu na dzień 31.12.2016 roku nie posiadał udziałów w podmiotach zależnych nie objętych konsolidacją.

W 2016 roku Bank Spółdzielczy w Kowalu prowadził działalność w ramach jednostek organizacyjnych zlokalizowanych w niżej wymienionych placówkach:

- Bank Spółdzielczy w Kowalu – (Oddział) Centrala, 87-820 Kowal, ul Piłsudskiego 42,
- Oddział Baruchowo, 87-821 Baruchowo 46,
- Oddział Chocień, 87-850 Chocień, ul. Sikorskiego 7A,
- Oddział Koneck, 87-702 Koneck 22,
- Oddział Lubień Kujawski, 87-840 Lubień Kujawski, ul. Kościuszki 2A,
- Oddział Szpetal Górny, 87-811 Szpetal Górny, ul. Włocławska 61,
- Punkt Kasowy w Czerniewicach, 87-850 Czerniewice, ul. Św. Antoniego 2.

Działalność operacyjna prowadzona była również za pośrednictwem bankowości internetowej.

Przedstawione w niniejszej Informacji dane sporządzone zostały według stanu na 31.12.2016 r.

i zawierają m.in. informacje dotyczące:

- zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka,
- funduszy własnych,
- aktywów ważonych ryzykiem,

- adekwatności kapitałowej,
- polityki w zakresie wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka.

Informacje o charakterze jakościowym i ilościowym dotyczące adekwatności kapitałowej Bank udostępnia osobom zewnętrznym, w szczególności klientom Banku oraz uczestnikom rynków finansowych z częstotliwością roczną. Zebranie Przedstawicieli, na którym zatwierdzono roczne sprawozdanie finansowe odbyło się 13 czerwca 2017 r. Zaprezentowane dane ilościowe i jakościowe pochodzą w szczególności ze „Sprawozdania Finansowego Banku Spółdzielczego w Kowalu za 2016 rok”.

2. CELE I STRATEGIE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA RYZYKIEM (CRR art. 435)

2.1. Strategia i procesy zarządzania ryzykiem (art.435.1.a)

Cele strategiczne w zakresie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka i sposoby ich realizacji Bank określił w „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Kowalu”.

Strategia zarządzania ryzykiem określa:

- strukturę organizacyjną w zakresie zarządzania ryzykiem;
- zadania organów Banku, jednostek organizacyjnych i poszczególnych osób w procesie zarządzania ryzykiem;
- schemat procedur odnoszących się do zarządzania ryzykiem w Banku;
- cele strategiczne w zakresie zarządzania istotnymi rodzajami ryzyka w Banku;
- generalną skłonność do podejmowania przez Bank ryzyka;
- organizację systemu informacji zarządczej.

Podejmowanie ryzyka zmusza Bank do koncentrowania uwagi na powstających zagrożeniach, poszukiwania form obrony przed zagrożeniami i dostosowywania działalności do zmieniających się warunków zewnętrznych. Ostrożnościowe podejmowanie ryzyka, oznacza utrzymywanie racjonalnej równowagi pomiędzy prowadzeniem działalności przychodowej i kontrolowaniem ryzyka. W celu przeprowadzania powyższych procesów, realizowane są zadania związane z analizą wartości podstawowych mierników charakterystycznych dla poszczególnych rodzajów ryzyka.

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy:

- dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu,
- stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki,
- monitorowanie dopuszczalnego poziomu ryzyka.

Na system zarządzania każdym rodzajem ryzyka składa się:

- procedura opisująca zasady zarządzania ryzykiem,
- identyfikacja, pomiar i monitorowanie,

- system limitów ograniczających ryzyko,
- system informacji zarządczej,
- odpowiednio dostosowana organizacja procesu zarządzania.

Ryzykiem, które Bank uznaje za istotne są te rodzaje ryzyka, które są objęte wymogiem obliczania kapitału regulacyjnego, ponadto rodzaje ryzyka wymienione w Dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi (CRD IV) stosując kryterium jakościowe.

Procedury zarządzania ryzykiem podlegają przeglądowi i aktualizacji w cyklach rocznych pod względem dostosowania ich do aktualnych przepisów prawa przy uwzględnieniu zmian w skali działalności Banku oraz zmian organizacyjnych. Wnioski z przeglądu prezentowane są Zarządowi Banku oraz przekazywane do odpowiednich komórek organizacyjnych Banku, celem ewentualnego uaktualnienia zasad zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.

W procesie zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka, strategiczne cele dla Banku zatwierdza Rada Nadzorcza. Zarządzanie ryzykiem w Banku odbywa się w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd wewnętrzne procedury, które określają sposób identyfikacji, pomiaru, monitorowania i raportowania poszczególnych rodzajów ryzyka uznanych przez Bank za istotne. Do ryzyk istotnych w 2016 r. Bank zaliczał:

1) Ryzyko kredytowe

Cele strategiczne Banku w zakresie ryzyka kredytowego obejmują:

- wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku;
- utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem (od podmiotów niefinansowych i JRIS) na poziomie nie wyższym niż 5%;
- utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 30%;
- ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenie monitoringu kredytów;
- ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym lub za pośrednictwem Banku Zrzeszającego w innych instrumentach finansowych w ramach limitów ustanowionych przez System Ochrony SGB. Bank zakłada, że maksymalna kwota instrumentów finansowych, innych niż wyemitowane przez Skarb Państwa lub NBP nie może przekroczyć 50% funduszy własnych Banku;
- utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfela aktywów o charakterze bankowym;
- utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych na poziomie 65% ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania.

2) Ryzyko operacyjne

Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego obejmują:

- optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- racjonalizację kosztów;
- zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
- wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez opracowanie i wdrożenie:

- systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
- systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
- skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
- odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzanie przez niego informacje;
- procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;

- planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania.

3) Ryzyko walutowe w ramach ryzyka rynkowego

Cele strategiczne Banku w zakresie działalności walutowej obejmują:

- obsługę klientów Banku w zakresie posiadanych uprawnień walutowych;
- zapewnienie klientom Banku obsługi w zakresie prowadzenia rachunków walutowych bieżących, obsługi kasowej, realizacji przelewów otrzymywanych i wysyłanych za granicę oraz wykonywania innych czynności obrotu dewizowego za pośrednictwem Banku Zrzeszającego;
- minimalizowanie ryzyka walutowego.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- dążenie do utrzymania domkniętych indywidualnych pozycji walutowych, tak aby pozycja walutowa całkowita nie przekroczyła 2% funduszy własnych Banku;
- prowadzenie transakcji wymiany walut z Bankiem Zrzeszającym polegających na zagospodarowywaniu nadwyżek środków walutowych oraz domykaniu otwartych pozycji walutowych Banku; transakcje walutowe nie mają charakteru spekulacyjnego;
- utrzymywanie relatywnie wysokiego poziomu aktywów płynnych w walutach obcych;
- podnoszenie kwalifikacji kadry oraz ścisłą współpracę w tym zakresie z Bankiem Zrzeszającym;
- niedokonywanie transakcji w walutach niewymienialnych.

4) Ryzyko koncentracji

Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:

- utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- bezwzględne przestrzeganie limitów koncentracji dużych ekspozycji określonych w CRR.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie;
- ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

5) Ryzyko płynności

Cele strategiczne Banku w zakresie ryzyka płynności obejmują:

- zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;
- zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji;
- utrzymywanie przez Bank aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- utrzymanie przez Bank dotychczasowej struktury pasywów Banku, gdzie głównym źródłem finansowania aktywów są depozyty podmiotów niefinansowych oraz instytucji samorządowych;
- pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) na wymaganym przepisami poziomie;
- finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne;
- zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych) na poziomie nieujemnym;
- dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie;
- dywersyfikację źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów w bazie depozytowej;
- identyfikację wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

6) Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej

Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:

- optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez doskonalenie narzędzi pomiaru i odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;
- ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie 1% sumy bilansowej,
- zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
 - ✓ stosowanie dla produktów klientów stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa) - zwłaszcza dla aktywów wrażliwych;
 - ✓ oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
- ograniczanie ryzyka opcji klienta poprzez stosowanie niższego oprocentowania w przypadku zerwania depozytu przed umownym terminem;
- dążenie do wypracowywania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

7) Ryzyko kapitałowe

Cele strategiczne w zakresie ryzyka kapitałowego obejmują:

- dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- dążenie do posiadania minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie 13,25%;
- posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie 10,25%;
- posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie 5,75%.

Bank realizuje cele strategiczne poprzez:

- ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;

- dążenie do takiej struktury funduszy Tier I, aby kapitał rezerwowy stanowił 90% funduszy Tier I;
- dywersyfikację funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do 5% funduszu udziałowego Banku. Zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni;
- przekazywanie na fundusze własne minimum 70% nadwyżki bilansowej;
- posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum 0,5% sumy bilansowej Banku;
- ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji;
- nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego.

8) Ryzyko braku zgodności

Celem strategicznym Banku w zakresie ryzyka braku zgodności jest wzmocnienie pozycji Banku jako instytucji godnej zaufania, uczciwej i rzetelnej, poprzez:

- 1) efektywne przeciwdziałanie możliwościom wystąpienia naruszeń przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania;
- 2) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności.

Bank realizuje cele strategiczne w obszarze ryzyka braku zgodności poprzez :

- 1) dążenie do zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- 2) dążenie i dbałość o:
 - a) wizerunek zewnętrzny Banku, rozumianego jako instytucja zaufania publicznego,
 - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
 - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,
 - d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

2.2. *Struktura i organizacja zarządzania ryzykiem, w tym informacje na temat jej uprawnień i statutu, lub innych rozwiązań w tym względzie (art.435.1.b)*

Podstawowe zadania organów Banku w zakresie zarządzania ryzykiem zostały określone w „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Kowalu”. W procesie zarządzania ryzykiem bankowym w Banku Spółdzielczym w Kowalu uczestniczą:

▪ **Rada Nadzorcza Banku:**

1. Zatwierdza Strategię działania Banku oraz zasady ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, obejmujące m.in. możliwy do zaakceptowania ogólny poziom ryzyka Banku.

2. Zatwierdza procedury dotyczące procesów:
 - szacowania kapitału wewnętrznego,
 - planowania i zarządzania kapitałowego,
 - kredytowania osób wewnętrznych,
 - ujawniania informacji.
3. Zatwierdza strukturę organizacyjną Banku dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka.
4. Zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka.
5. Zatwierdza ogólne zasady polityki dotyczącej zmiennych składników wynagrodzeń.
6. Zatwierdza plan pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych.
7. Sprawuje nadzór nad zarządzaniem ryzykiem braku zgodności rozumianym jako skutki nieprzestrzegania przepisów prawa, regulacji wewnętrznych oraz przyjętych przez Bank standardów postępowania, ocenia efektywność zarządzania ryzykiem braku zgodności.
8. Sprawuje nadzór nad zgodnością polityki Banku w zakresie podejmowania ryzyka ze strategią działania i planem finansowym Banku.
9. Zapewnia wybór członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji.
10. Sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem występującym w działalności Banku oraz ocenia adekwatność i skuteczność tego systemu, głównie poprzez zapoznawanie się z raportami i sprawozdaniami dotyczącymi oceny narażenia Banku na poszczególne rodzaje ryzyka i na ich podstawie dokonuje oceny stopnia efektywności i adekwatności zarządzania ryzykiem.
11. Ocenia, czy działania Zarządu w zakresie kontroli nad działalnością Banku są skuteczne i zgodne z polityką Rady Nadzorczej.
 - **Zarząd Banku:**
 1. Odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację pisemnych strategii oraz procedur dotyczących identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli ryzyka w zakresie systemu zarządzania ryzykiem, systemu kontroli wewnętrznej, szacowania kapitału wewnętrznego, zarządzania i planowania kapitałowego.
 2. Odpowiada za skuteczność systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzyko braku zgodności, systemu kontroli wewnętrznej, procesu szacowania kapitału wewnętrznego, dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz za nadzór nad efektywnością tych procesów.

3. Odpowiada za zorganizowanie skutecznego procesu oceny adekwatności kapitałowej i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz nadzór nad jego efektywnością, wprowadzając w razie potrzeby niezbędne korekty i udoskonalenia.
4. Wprowadza zatwierdzoną przez Radę Nadzorczą strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka.
5. Wprowadza podział zadań realizowanych w Banku, który zapewnia niezależność funkcji pomiaru, monitorowania i kontrolowania ryzyka od działalności operacyjnej skutkującej podejmowaniem ryzyka przez Bank.
6. Zatwierdza rodzaje limitów wewnętrznych oraz ich wysokość dostosowaną do akceptowanego przez Radę Nadzorczą ogólnego poziomu ryzyka Banku.
7. Odpowiada za przejrzystość działań Banku, a w szczególności za politykę ujawnień w zakresie działalności Banku, pozwalającą na ocenę skuteczności działania Rady Nadzorczej i Zarządu w zakresie zarządzania Bankiem, monitorowania stanu bezpieczeństwa działalności Banku i za ocenę sytuacji finansowej Banku.
8. Zapewnienie zgodności działania Banku z obowiązującymi przepisami prawa.
9. Zapewnienie, że Bank prowadzi politykę służącą zarządzaniu wszystkimi istotnymi rodzajami ryzyka w działalności Banku i posiada procedury w tym zakresie.
10. Odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki zmiennych składników wynagrodzeń.
11. Uwzględnia rezultaty badań prowadzonych przez komórkę audytu wewnętrznego Systemu Ochrony SGB, Stanowisko ds. Zgodności i Kontroli Wewnętrznej oraz biegłych rewidentów przy podejmowaniu decyzji w ramach zarządzania Bankiem.
12. Przekazuje Radzie Nadzorczej, okresowe informacje przedstawiające w sposób rzetelny, przejrzysty i syntetyczny rodzaje i wielkość ryzyka w działalności Banku.

▪ **Jednostki i komórki organizacyjne:**

1. Komórki organizacyjne Banku biorą udział w procesie zarządzania ryzykiem poprzez realizację celów zawartych w „Strategii zarządzania ryzykiem w Banku Spółdzielczym w Kowalu” oraz zgodnie z regulaminem organizacyjnym Banku.
2. Komórki organizacyjne (lub wyznaczone osoby w Banku) uczestniczą w procesie zarządzania ryzykiem w ramach przypisanych im zadań w strukturze organizacyjnej Banku oraz w procedurach wewnętrznych, dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka.
3. Kierujący poszczególnymi jednostkami/komórkami organizacyjnymi sprawują kontrolę w zakresie występującego ryzyka oraz oceniają jego poziom, zgodnie z przyjętymi regulacjami.

4. W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonuje Zespół Analiz i Ryzyk Bankowych, który na dzień 31.12.2016r. obejmował swoim zakresem identyfikowanie, pomiar, monitorowanie i kontrolowanie ryzyk uznanych w Banku za istotne.

Zarządzanie ryzykiem jest zorganizowane w sposób umożliwiający zapobieganie konfliktom interesów pomiędzy pracownikami, czy też jednostkami organizacyjnymi Banku.

2.3. Zakres i charakter systemów raportowania i pomiaru ryzyka (art.435.1.c)

Do głównych zadań w zakresie zarządzania ryzykiem w Banku należy dostarczanie informacji na temat ryzyka i jego profilu, stosowanie działań profilaktycznych redukujących ryzyko i jego skutki oraz monitorowanie dopuszczalnego poziomu.

W stosunku do ryzyka uznanego przez Bank za istotne opracowane zostały metody pomiaru oraz system raportowania, opisany szczegółowo w zasadach zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka. Pomiar, monitorowanie i kontrolę poszczególnych rodzajów ryzyka bankowego dokonuje funkcjonujący w Banku Zespół Analiz i Ryzyk Bankowych, który raportuje za cały Bank do Zarządu Banku oraz Rady Nadzorczej.

System raportowania

Monitorowanie ryzyka stanowi część bieżącego procesu zarządzania ryzykiem i sprawozdawania o ryzyku w działalności Banku. System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku, umożliwia ocenę skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem i służy monitorowaniu przestrzegania limitów wewnętrznych. Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością dostosowaną do wielkości i charakteru poszczególnych rodzajów ryzyka w działalności Banku oraz umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu działalności.

Pomiar, monitorowanie i charakter raportów .

1) Ryzyko kredytowe

Nadzór nad:

- zarządzaniem ryzykiem kredytowym w tym w szczególności nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka kredytowego sprawuje Prezes Zarządu,
- działalnością kredytową (handlową\operacyjną) sprawuje Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych.

1. **Zespół Analiz i Ryzyk Bankowych** – będący komórką monitorującą ryzyko portfelowe, podlega Prezesowi Zarządu Banku, wykonuje zadania związane z:

- a. okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem procedur kredytowych obejmujących zarządzanie wszystkimi aspektami ryzyka kredytowego, przygotowywaniem propozycji zmian procedur dla Zarządu;
 - b. zapewnieniem zgodności procedur ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
 - c. opracowywaniem i aktualizowaniem zasad oceny wartości zabezpieczeń;
 - d. proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
 - e. dokonywaniem pomiaru ryzyka;
 - f. sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.
2. **Stanowisko Monitoringu, Restrukturyzacji i Windykacji** - będące komórką monitorującą ryzyko pojedynczej transakcji, podlega Prezesowi Zarządu, wykonujące zadania związane z:
- a. badaniem terminowości spłat kredytów;
 - b. badaniem sytuacji ekonomiczno-finansowej klienta;
 - c. badaniem adekwatności przyjętych zabezpieczeń;
 - d. monitorowaniem kredytobiorców zakwalifikowanych do grupy należności zagrożonych.
3. **Zespół Kredytów** – będący komórką zarządzającą – który podlega Kierownikowi Oddziału Banku Kowal, wykonujący zadania związane z:
- a. analizą wniosków kredytowych;
 - b. analizą skuteczności przyjętych zabezpieczeń;
 - c. przygotowaniem propozycji decyzji kredytowej, z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie.
4. **Wskazani pracownicy jednostek organizacyjnych Banku** – którzy, odpowiadają w szczególności za:
- a. pozyskiwanie klientów (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie);
 - b. gromadzenie dokumentacji kredytowej do wniosku o kredyt (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie);
 - c. weryfikację danych o klientach (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie);
 - d. dokonywanie analizy zdolności i wiarygodności kredytowej, ocenę jakości i skuteczności zabezpieczenia i wydanie odpowiedniej rekomendacji decyzji kredytowej w ramach posiadanych uprawnień (z uwzględnieniem identyfikacji podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie);
 - e. przygotowanie umów kredytowych;
 - f. uruchamianie kredytów;
 - g. bieżący kontakt z klientem.

2) Ryzyko koncentracji

Rozwiązania organizacyjne dotyczące ryzyka kredytowego dotyczą również nadzoru i zarządzania ryzykiem koncentracji, w cyklach miesięcznych przygotowywane są analizy i raporty w tym zakresie:

- wobec pojedynczych podmiotów oraz podmiotów powiązanych kapitałowo lub organizacyjnie,
- poziom oraz dynamikę znaczących, indywidualnie istotnych i dużych ekspozycji,
- poziom zaangażowanych środków w daną branżę, strukturę branżową ekspozycji kredytowych, skalę kredytów zagrożonych oraz poziom rezerw celowych w danej branży,
- poziom zaangażowanych środków w dany rodzaj lub dostawcę zabezpieczenia, strukturę stosowanych rodzajów zabezpieczenia, strukturę jakościową,
- poziom i realizację ustalonych limitów,

Proces zarządzania ryzykiem koncentracji odbywa się na wielu szczeblach struktury organizacyjnej Banku; na działania te składają się:

- ustalenie i kontrola profilu ryzyka koncentracji,
- kontrola poziomu wykorzystania limitów na ryzyko koncentracji na etapie analizy wniosku,
- pomiar ryzyka koncentracji zaangażowania przed wydaniem rekomendacji lub przed podjęciem decyzji,
- przestrzeganie realizacji limitów, inicjowanie zmian w poziomie istniejących limitów, ocena bieżącego i planowanego poziomu ryzyka koncentracji Banku.

Rozwiązania organizacyjne uwzględnione powyżej dotyczą również nadzoru i zarządzania nad ryzykiem wynikającym z ekspozycji zabezpieczonych hipotecznie oraz detalicznych.

3) Ryzyko stopy procentowej

Nadzór nad ryzykiem stopy procentowej sprawował Prezes Zarządu, któremu Zarząd przekazał uprawnienia związane z nadzorem nad identyfikowaniem, pomiarem, monitorowaniem i kontrolą ryzyka stopy procentowej.

Za kształtowanie pozycji bilansowych i pozabilansowych wrażliwych na zmiany stóp procentowych odpowiada Zespół Finansowo – Księgowy, Zespół Kredytów, Zespół Obsługi Klienta, Oddziały i Punkt Kasowy.

Zadania związane z identyfikowaniem, pomiarem i monitorowaniem oraz opiniowaniem/rekomendowaniem zmian stóp procentowych wykonuje - Zespół Analiz i Ryzyk Bankowych.

Analizy ryzyka stopy procentowej sporządzane są w cyklach miesięcznych a raport zawiera:

- zestawienie struktury aktywów i pasywów oprocentowanych, według stawek referencyjnych, z wyliczonym średnioważonym oprocentowaniem oraz średnioważonym wskaźnikiem zmian do stawek referencyjnych,
- zestawienie niedopasowania (luki) w poszczególnych przedziałach przeszacowania, dla aktywów i pasywów sklasyfikowanych według stóp referencyjnych,

- testy warunków skrajnych – scenariusze zmian wyniku odsetkowego w okresie 12 miesięcy,
- zestawienie poziomu wykorzystania obowiązujących w Banku limitów, ograniczających poziom ryzyka stopy procentowej,
- informacje o poziomie marży odsetkowej Banku oraz spreadu (różnicy pomiędzy oprocentowaniem aktywów i pasywów),
- prognozę przychodów, kosztów i wyniku odsetkowego – na zlecenie Zarządu,
- informację o poziomie (stopniu) wykorzystania poszczególnych limitów w zakresie ryzyka stopy procentowej, o przekroczeniach i podjętych działaniach,
- wyniki szacowania kapitału wewnętrznego w zakresie ryzyka stopy procentowej,
- inne informacje ważne z punktu widzenia zarządzania ryzykiem stopy procentowej.

4) Ryzyko płynności

Za obszar ryzyka płynności w Banku odpowiadają:

- Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem płynności, w tym w zakresie nadzoru nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka płynności,
- Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych w zakresie zarządzania ryzykiem płynności.

Zadania związane z :

- utrzymaniem bieżącej, krótkoterminowej płynności Banku sprawuje komórka zarządzająca – Zespół Finansowo – Księgowy (pracownicy zajmujący się operacjami finansowymi),
- z identyfikacją, pomiarem, monitorowaniem i kontrolowaniem ryzyka płynności w Banku sprawuje komórka monitorująca - Zespół Analiz i Ryzyk Bankowych.

Monitorowanie i raportowanie ryzyka płynności dokonuje Zespół Analiz i Ryzyk Bankowych w cyklach miesięcznych; raport obejmuje w szczególności następujące elementy:

- zestawienie kalkulacji nadzorczych miar płynności i wskaźnika LCR,
- raport stabilności środków uznanych przez Bank za stabilne źródło finansowania,
- zestawienie terminów płatności aktywów i pasywów zestawienie - pierwotne i urealnione,
- analizy wskaźników płynności,
- informacja o przepływach finansowych Banku,
- informacje o poziomie koncentracji dużych zaangażowań pasywnych Banku,
- poziom aktywów nieobciążonych,
- testy warunków skrajnych (kwartalnie),
- wykonanie planu pozyskania i utrzymania środków obcych stabilnych (kwartalnie),
- pogłębioną analizę płynności długoterminowej (raz do roku),
- poziom lokowanych środków w Banku Zrzeszającym,
- stopień przestrzegania limitów;

- wpływ pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności.

5) Ryzyko walutowe

Za obszar ryzyka walutowego w Banku odpowiadają:

- Prezes Zarządu w zakresie nadzoru nad zarządzaniem ryzykiem walutowym, w tym w zakresie nadzoru nad pomiarem i monitorowaniem ryzyka walutowego ;
- Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych Główny Księgowy w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym.

Zespół Finansowo – Księgowy będący komórką zarządzającą ryzykiem walutowym, która podlega Wiceprezesowi Zarządu ds. Finansowych Głównemu Księgowemu, wykonujący zadania związane z:

- lokowaniem wolnych środków i sprzedaży lub kupna waluty, zadania związane z zarządzaniem działalnością walutową, w tym codzienne wyliczanie pozycji walutowej Banku, zarządzanie rachunkami walutowymi Nostro Banku w Banku Zrzeszającym, obsługę transakcji walutowych oraz lokowanie nadwyżek środków walutowych;
- Oddziały Banku w zakresie zarządzania ryzykiem walutowym odpowiadają za obsługę klientów w zakresie transakcji walutowych, ewidencjonowanie transakcji walutowych, zasilenia i odprowadzenia gotówki w walucie.

Monitorowanie i raportowanie ryzyka walutowego dokonuje Zespół Analiz i Ryzyk Bankowych w cyklach miesięcznych; raport obejmuje w szczególności następujące elementy:

- monitorowanie pozycji walutowej Banku, pomiar i monitorowanie ryzyka walutowego oraz sporządzanie analiz w tym zakresie,
- kontrolę obowiązujących limitów,
- przeprowadzanie testów warunków skrajnych.

6) Ryzyko operacyjne

Nadzór nad: zarządzaniem ryzykiem operacyjnym w Banku sprawuje **Prezes Zarządu**. Wyznaczony przez Prezesa Zarządu pracownik Zespołu Analiz i Ryzyk Bankowych, zwany „**Koordynatorem ryzyka**”, odpowiedzialny jest za monitorowanie oraz koordynowanie wykonywanych w Banku zadań z zakresu tego ryzyka

Kierujący poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi lub wyznaczone osoby przez Prezesa Zarządu pełnią rolę tzw. Gestorów ryzyka i są odpowiedzialni za zarządzanie ryzykiem operacyjnym w podległych im jednostkach, w zakresie wszystkich wykonywanych w nich czynności.

Menadżerowie ryzyka pełnią rolę pomocniczą względem Gestora ryzyka i są odpowiedzialni za bieżące gromadzenie informacji o zdarzeniach i stratach operacyjnych. Bieżące zarządzanie

ryzykiem operacyjnym polega na rejestrowaniu danych o incydentach i zdarzeniach rzeczywistych w programie **riskOperon**.

Bieżące zarządzanie ryzykiem operacyjnym w Banku polega na: zapobieganiu zdarzeniom operacyjnym powstającym w bieżącej działalności, w procesach oraz systemach, przy zastosowaniu mechanizmów kontrolnych adekwatnych do skali generowanego ryzyka; podejmowaniu działań zmierzających do ograniczenia liczby i skali występujących zagrożeń w przypadku przekroczenia akceptowanego poziomu; likwidowaniu negatywnych skutków zdarzeń operacyjnych; rejestrowaniu danych o zdarzeniach operacyjnych i poniesionych stratach operacyjnych.

Monitorowanie i raportowanie ryzyka operacyjnego dokonuje Koordynator ryzyka w cyklach kwartalnych; raport obejmuje w szczególności następujące elementy:

- zgromadzone dane o zdarzeniach operacyjnych,
- kluczowe wskaźniki ryzyka (KRI).

Koordynator ryzyka w ramach zarządzania ryzykiem operacyjnym monitoruje:

- poziom ryzyka operacyjnego na podstawie kluczowych wskaźników tego ryzyka,
- wielkości objęte limitami na ryzyko operacyjne,
- skuteczność podejmowanych działań w ramach redukcji lub transferu ryzyka operacyjnego.

Przedmiotem monitorowania ryzyka operacyjnego są:

- zarządzanie ryzykiem operacyjnym w oparciu o obowiązujące regulacje i przepisy prawne,
- poziom narażenia na ryzyko operacyjne,
- zdarzenia i straty operacyjne oraz ich skutki,
- KRI.

7) Ryzyko kapitałowe

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka, tym samym oblicza łączną wielkość wymogu kapitałowego (wewnętrzny wymóg kapitałowy) w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.

Punktem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy. Następnie Bank ocenia, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, operacyjne i walutowe i jeżeli jest to konieczne, to zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego, oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na te ryzyka. Kapitał wewnętrzny stanowi sumę regulacyjnego wymogu kapitałowego, dodatkowych wymogów kapitałowych oraz wymogów kapitałowych na pozostałe istotne rodzaje ryzyka obliczonych zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego.

W procesie monitorowania i raportowania ryzyka kapitałowego uczestniczą:

Zespół Analiz i Ryzyk Bankowych:

- monitoruje poziom funduszy własnych, identyfikuje potrzeby kapitałowe;

- ocenia stopień pokrycia funduszami różnych rodzajów ryzyka bankowego;
- wskazuje na rozwiązania zmierzające do efektywnego wykorzystania funduszy własnych;
- ocenia skalę zapotrzebowania Banku na zwiększenie funduszy własnych;
- wskazuje na sposoby ograniczania ryzyka, w przypadku pojawienia się zagrożeń związanych z brakiem adekwatności kapitałowej Banku;
- opracowuje sprawozdania z zakresu realizacji Strategii, w tym kapitału wewnętrznego i poziomu wewnętrznego współczynnika kapitałowego;
- opracowuje i weryfikuje procedury w zakresie zarządzania i planowania kapitałowego oraz szacowania kapitału wewnętrznego;
- gromadzi dane finansowe, potrzebne do monitorowania adekwatności kapitałowej Banku;
- monitoruje poziom adekwatności kapitałowej.

Zespół Finansowo-Księgowy:

- opracowuje plan kapitałowy;
- monitoruje plan kapitałowy;
- może wносить propozycje zmian do procedury szacowania kapitału wewnętrznego, w wypadku zaistnienia sytuacji specyficznej, której dotychczasowe procedury nie obejmowały.

System informacji zarządczej dostarcza informacji na temat:

- poziomu, struktury i zmian w funduszach własnych;
- poziomu uznanego kapitału;
- poziomu i zmian współczynników kapitałowych, w tym struktury i zmian w aktywach ważonych ryzykiem;
- poziomu i struktury kapitału wewnętrznego;
- wyników testów warunków skrajnych;
- realizacji przyjętych limitów alokacji;
- realizacji planu kapitałowego.

Bank zarządza poziomem adekwatności kapitałowej poprzez jednoczesne kreowanie wielkości funduszy własnych oraz wpływanie na poziom generowanego ryzyka.

Poziom adekwatności kapitałowej, mierzony wielkością współczynników kapitałowych, podlega systematycznemu monitorowaniu w okresach miesięcznych. W celu zapewnienia adekwatności funduszy własnych w relacji do poziomu ponoszonego ryzyka, Zarząd podejmuje działania o charakterze krótko- lub długoterminowym.

8) Ryzyko braku zgodności

Za całość koordynacji procesu identyfikacji i zarządzania w Banku ryzykiem braku zgodności jak też za nadzór nad działaniami osoby pełniącej funkcję ds. ryzyka braku zgodności odpowiada Prezes Zarządu Banku.

Komórki i jednostki organizacyjne Banku powiadamiają na bieżąco osobę pełniącą funkcję ds. ryzyka braku zgodności o przypadkach wystąpienia ryzyka braku zgodności.

W zarządzaniu ryzykiem braku zgodności Bank przede wszystkim kładzie nacisk na prowadzenie działań zgodnych z nie tylko szeroko rozumianymi normami prawnymi (zewnętrznymi i wewnętrznymi) lecz również normami, które charakteryzują Bank jako instytucję zaufania publicznego. Zarządzanie ryzykiem braku zgodności w Banku polega na:

- zapobieganiu naruszeń compliance,
- identyfikowaniu naruszeń compliance,
- wdrażaniu odpowiednich działań naprawczych w przypadku pojawienia się naruszeń compliance,
- monitorowaniu czy wdrożone działania naprawcze są skuteczne.

Osoba ds. zarządzania ryzykiem braku zgodności:

- prowadzi rejestr naruszeń compliance,
- raz na pół roku sporządza na potrzeby Zarządu i Rady Nadzorczej informacje dotyczące stopnia efektywności zarządzania ryzykiem braku zgodności,
- przedstawia Zarządowi propozycje działań, które będą miały na celu minimalizowanie powstałego ryzyka braku zgodności i ograniczanie występowania takich naruszeń przepisów prawa i norm postępowania przyszłości,
- na bieżąco informuje Zarząd Banku o przypadkach występowania istotnych naruszeń compliance,
- kształtuje świadomość istnienia ryzyka braku zgodności wśród pracowników Banku poprzez realizowanie szkoleń z obszaru compliance (lub w inny sposób przyjęty w Banku),
- opiniuje nowe produkty lub procesy pod kątem ryzyka ewentualnego wystąpienia zdarzeń compliance,
- opiniuje procedury wewnętrzne, o których mowa w obowiązujących w Banku zasadach opracowywania i wprowadzania regulacji wewnętrznych, wewnętrzne pod kątem ich zgodności z zewnętrznymi przepisami prawa oraz występowania ewentualnych zapisów, które mogłyby wygenerować naruszenie compliance,

Zespół Organizacyjno- Samorządowy:

- monitoruje terminowość i zakres aktualizacji procedur, o których mowa w obowiązujących w Banku zasadach opracowywania i wprowadzania regulacji wewnętrznych pod kątem ich zgodności ze zmianami w zewnętrznym prawie,
- informuje w sposób ogólnie dostępny pracowników Banku o zaistniałych zmianach w zewnętrznym prawie.

Raporty z ryzyka braku zgodności skupiają się na podstawowych zadaniach, które ma spełniać zarządzanie tym ryzykiem i dotyczą prawidłowości wdrażania regulacji wewnętrznych i dostosowania ich do obowiązujących przepisów prawa i standardów, ocenie skutków zdarzeń compliance. Ponadto, ocenę ryzyka braku zgodności, w tym informacje o zmianie profilu ryzyka wraz z podsumowaniem wszystkich zdarzeń compliance, które wystąpiły w okresie objętym

raportem, rekomendowane środki naprawcze, ocenę skutków rekomendowanych środków naprawczych, które były wydawane na bieżąco lub zawarte w poprzednim raporcie.

2.4. Strategia w zakresie zabezpieczenia i ograniczenia ryzyka (art.435.1.d)

Celem ograniczania ryzyka, Bank wprowadził szereg limitów, pozwalających na dywersyfikację ryzyka oraz wdrożenie w odpowiednim momencie mechanizmów zapobiegających powstaniu nadmiernego ryzyka.

W przypadku przekroczenia ustanowionego limitu, raporty zawierają informację na temat przyczyn przekroczenia, w tym ustalenia faktu, czy przekroczenie ma charakter jednorazowy czy jest wynikiem zmian strukturalnych oraz rekomendacje działań umożliwiających utrzymanie ryzyka na bezpiecznym dla Banku poziomie.

Ponadto w Banku wprowadzona została „Instrukcja prawnych form zabezpieczeń wierzytelności banku w Banku Spółdzielczym w Kowalu” mająca na celu zapewnienie Bankowi zwrotu przysługującej mu w stosunku do klienta wierzytelności, w razie gdyby nie dokonał on spłaty tej wierzytelności w terminie ustalonym w umowie.

2.5. Oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku (art.435.1.e)

Zatwierdzone przez Zarząd Banku oświadczenie na temat adekwatności ustaleń dotyczących zarządzania ryzykiem, dające pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii Banku stanowi **Załącznik nr 1** do niniejszej Informacji.

2.6. Oświadczenie na temat ryzyka, w którym pokrótce omówiono ogólny profil ryzyka Banku związanych ze strategią działalności (art.435.1.f)

Zatwierdzone przez Zarząd Banku oświadczenie na temat ogólnego profilu ryzyka Banku zawierające kluczowe wskaźniki i dane liczbowe, zapewniające zewnętrznym zainteresowanym stronom całościowy obraz zarządzania ryzykiem przez Bank, w tym tolerancje na ryzyko określone przez Radę Nadzorczą Banku stanowi **Załącznik nr 2** do niniejszej Informacji.

2.7. Informacje w zakresie zasad zarządzania

1. Liczba stanowisk dyrektorskich zajmowanych przez członków organu zarządzającego (art.435.2.a)

Członkowie Zarządu nie zajmują stanowisk dyrektorskich.

2. Polityka rekrutacji dotycząca wyboru członków organu zarządzającego oraz rzeczywistego stanu ich wiedzy, umiejętności i wiedzy specjalistycznej; strategia w zakresie zróżnicowania w odniesieniu do wyboru członków organu zarządzającego, jego celów i wszelkich odpowiednich zadań określonych w tej polityce oraz zakresu, w jakim te cele i zadania zostały zrealizowane (art.435.2.c)

Rada Nadzorcza składa się z 10 członków powołanych przez Zebranie przedstawicieli na 4 – letnią kadencję. Podstawową misją Rady jest wykonywanie funkcji nadzorczej. Rada sprawuje nadzór nad działalnością Banku we wszystkich dziedzinach. Członkowie Rady Nadzorczej posiadają odpowiednie kompetencje do prowadzenia spraw i dają rękojmię należytego wykonywania powierzonych im obowiązków. Reprezentują wysoki poziom etyczny oraz są w stanie poświęcić niezbędną ilość czasu pozwalającą w sposób właściwy wykonywać funkcje w Radzie Nadzorczej. Rada Nadzorcza oraz poszczególni jej członkowie przy wykonywaniu nadzoru kierują się obiektywną oceną i osądem. Skład liczebny Rady jest adekwatny do charakteru i skali prowadzonej przez Bank działalności.

W Banku funkcjonuje „Procedura oceny kwalifikacji Członków Zarządu oraz Zarządu Banku Spółdzielczego w Kowalu”. Celem oceny jest stwierdzenie czy poszczególni członkowie Zarządu z osobna oraz Zarząd kolegiąlnie dają rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, w tym prowadzenia działalności bankowej z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych a także czy posiadają wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem oraz czy ich reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku.

Rada Nadzorcza dokonała oceny odpowiedniości Członków Zarządu, podczas której oceniła wykształcenie, posiadane kwalifikacje, doświadczenie zawodowe, właściwość postawy wobec pełnionej funkcji, a także omówiła odpowiedniość w zakresie nieposzlakowanej opinii. Na podstawie dokonanej oceny stwierdzono, iż Członkowie Zarządu dają rękojmię ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem, w tym prowadzenia działalności Banku z zachowaniem bezpieczeństwa wkładów i lokat w nim zgromadzonych oraz posiadają wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do realizacji zarządzania ryzykiem. Reputacja członków Zarządu nie stwarza zagrożenia dla utraty reputacji Banku. Rada uznała, że postawa Członków Zarządu oraz ich zaangażowanie w realizowane czynności wpływają na wzrost osiągnięć zarówno ekonomiczno-finansowych, jak i społecznych pozwalają budować pozytywny wizerunek Banku oraz umacniać reputację Banku i postrzeganie jako instytucji zaufania publicznego, bezpiecznej i przyjaznej klientowi.

3. Utworzenie (bądź nie) przez instytucję oddzielnego komitetu ds. ryzyka oraz liczby posiedzeń komitetu, które się odbyły (art.435.2.d)

W Banku nie funkcjonuje komitet ds. ryzyka.

4. Opis przepływu informacji na temat ryzyk kierowanych do organu zarządzającego

(art.435.2.e)

W Banku funkcjonuje system bieżącego i okresowego informowania i raportowania o istotnych rodzajach ryzyka a podstawą monitorowania procesu zarządzania ryzykiem jest formalnie ustanowiony system informacji zarządczej.

System sprawozdawczości zarządczej dostarcza informacji na temat:

- rodzajów i wielkości ryzyka w działalności Banku,
- profilu ryzyka,
- stopnia wykorzystania limitów wewnętrznych,
- wyników testów warunków skrajnych,
- skutków decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.

Raporty z zakresu oceny poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka Banku otrzymują:

- Zarząd Banku:
 - a) w cyklach miesięcznych w zakresie:
 - ryzyka kredytowego,
 - ryzyka stopy procentowej,
 - ryzyka płynności,
 - ryzyka koncentracji,
 - ryzyka kapitałowego,
 - ryzyka inwestycji,
 - ryzyka walutowego.
 - b) w cyklach kwartalnych w zakresie:
 - ryzyka operacyjnego,
 - ryzyka kredytowego DEK i EKZH,
 - poziomu i dynamiki kredytów udzielonych członkom Zarządu Banku i organów statutowych oraz osobom na kierowniczych stanowiskach.
 - c) w cyklach półrocznych w zakresie:
 - ryzyka braku zgodności.

Rada Nadzorcza otrzymuje raporty w cyklach kwartalnych i półrocznych.

Monitorowanie ryzyka odbywa się z częstotliwością umożliwiającą dostarczenie informacji o zmianach profilu ryzyka Banku. Zakres oraz szczegółowość sprawozdań wewnętrznych są dostosowane do rodzaju raportowanego ryzyka oraz odbiorców informacji.

Rzetelność, dokładność oraz aktualność dostarczanych informacji zapewnia wprowadzony w Banku system kontroli wewnętrznej.

Szczegółowe zasady działania systemu informacji zarządczej reguluje w Banku odrębna procedura; ponadto w regulacjach dotyczących zarządzania poszczególnymi rodzajami ryzyka bankowego został określony w sposób ogólny zakres informacji zarządczej z obszaru, którego dotyczy regulacja; szczegółowy wykaz sprawozdań zarządczych określa odrębna regulacja.

3. ZAKRES STOSOWANIA WYMOGÓW ROZPORZĄDZENIA CRR (art. 436)

Bank nie posiadał podmiotów zależnych, w związku z powyższym nie dokonywał konsolidacji do celów rachunkowości i regulacji ostrożnościowych.

4. FUNDUSZE WŁASNE (CRR art. 437)

Bank przyjmuje strategię bezpiecznego funkcjonowania, opartą na utrzymywaniu rozmiarów działalności obciążonej ryzykiem na poziomie adekwatnym do posiadanych funduszy własnych. Wysokość funduszy własnych (kapitał uznany) Banku od 01.01.2014 r. wyliczana jest zgodnie z przepisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26.06.2013 r. w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych (CRR) i dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013 r. w sprawie warunków dopuszczenia instytucji kredytowych do działalności oraz nadzoru ostrożnościowego nad instytucjami kredytowymi i firmami inwestycyjnymi (CRD IV).

Główne zmiany uwzględniające stanowisko Komisji Nadzoru Finansowego, co do sposobu zaliczenia do kapitału uznanego, polegały na:

- 1) uznaniu funduszu udziałowego wg stanu na 31.12.2011 r. z uwzględnieniem stopniowej amortyzacji, w 2016 r. stawka wynosiła 10%;
- 2) przyjęcie:
 - funduszu z aktualizacji wyceny majątku trwałego w wartości 60%, po uwzględnieniu 40% amortyzacji;
 - zysków z wyceny instrumentów dłużnych lub kapitałowych zakwalifikowanych do portfela „dostępne do sprzedaży” w wartości 60%, po uwzględnieniu 40% amortyzacji.

Na fundusze własne składał się kapitał Tier I oraz kapitał Tier II.

Szczegółowe informacje na temat poszczególnych elementów funduszy własnych zawiera poniższa tabela:

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota (w tys. zł)	Opis głównych cech instrumentów	Przepis Rozporządzenia CRR
1.	Kapitał rezerwowy (fundusz zasobowy i rezerwowy)	19 337	Fundusz tworzony z odpisów z zysków za kolejne lata (niepodzielony) oraz wpłat wpisowego	Art.29 ust.1.
2.	Fundusz ogólnego ryzyka	171	Fundusz tworzony z odpisów z zysków za kolejne lata	Art. 26 ust.1.
3.	Fundusz udziałowy	639	Wartość udziałów członkowskich według stanu na 31.12.2011 r. po uwzględnieniu amortyzacji w wysokości 20% w 2014 r. oraz 10% w 2015 r. i 10% w 2016r.	Korekty okresu przejściowego dotyczące instrumentów kapitałowych zaliczane do CET 1 Art. 483(1) do (3) i art. 484-487 Instrumenty kapitałowe wyemitowane w związku z zastosowaniem zasad praw nabytych w odniesieniu do instrumentów stanowiących pomoc państwa, które spełniają wymogi zakwalifikowania do CET 1 określone w art.484-487
4.	Wartości niematerialne i prawne	-51	Wartość netto wartości niematerialnych i prawnych pomniejszająca fundusze własne zgodnie z zapisami art. 127 Prawa Bankowego	Art.. 36 ust. 1 lit. b)
5.	Skumulowane inne całkowite dochody	261	Kwota, którą należy zgłosić, jest kwotą po odliczeniu wszelkich obciążeń podatkowych dających się przewidzieć w chwili wyliczania tej kwoty, a przed zastosowaniem filtrów ostrożnościowych	Art. 4 ust.1 pkt 100 i art. 26 ust 1 lit d)
6.	Inne pozycje lub korekty kapitału CET 1	-104		Art. 6
Tier I		20 253		

7.	Korekta z tytułu ryzyka kredytowego	0	Rezerwa na ryzyko ogólne zaliczana do funduszy uzupełniających w wysokości do 1,25% aktywów ważonych ryzykiem	Kwota rezerwy ogólnej z tytułu ryzyka kredytowego (do wysokości limitu 1,25% RWA). Art. 62 lit. c). W przypadku instytucji obliczających kwoty ekspozycji ważonych ryzykiem przy zastosowaniu metody standardowej w kalkulacji ryzyka kredytowego w pozycji tej należy wykazać kwotę stanowiącą 1,25% ekspozycji ważonych ryzykiem
Tier II		0		
Razem Fundusze		20 253		

- W 2016 roku nastąpiło zwiększenie funduszu zasobowego ogółem o kwotę 1 001 tys. zł, z tego z podziału nadwyżki bilansowej za 2015 rok przekazano 1 000,54 tys. zł oraz wpłat wpisowego 0,22 tys. zł.; zmniejszenie funduszu w 2016 r. nie wystąpiło.
- Fundusz ogólnego ryzyka bez zmian.
- Podstawę obliczania funduszu udziałowego stanowi kwota opłaconych udziałów wg stanu na 31.12.2011 r. pomniejszona o wszelkie wypłaty, które miały miejsce w latach 2012-2016, zamortyzowana o 20% w roku 2014 oraz o kolejne 10% w roku 2015 i 10% w 2016 r.
- Wartość jednego udziału wynosiła 450,00 zł.
- W 2016 r. nie dokonano sekurytyzacji aktywów.

5. WYMOGI KAPITAŁOWE (CRR art. 438)

Bank Spółdzielczy w Kowalu stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

- metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
- metodę wskaźnika bazowego w zakresie ryzyka operacyjnego,
- metodę de minimis w zakresie ryzyka walutowego.

Bank stosuje współczynnik wsparcia, o którym mowa w § 501 Rozporządzenia CRR.

Wartość aktywów ważonych ryzykiem obliczonych dla ekspozycji wobec małego lub średniego przedsiębiorcy (MŚP), zaliczonych do ekspozycji wobec przedsiębiorstw, ekspozycji detalicznych lub ekspozycji zabezpieczonych hipotekami na nieruchomościach, Bank dodatkowo mnoży przez współczynnik wsparcia równy 0,7619.

Poniższa tabela przedstawia kwoty stanowiące 8% ekspozycji ważonej ryzykiem po zastosowaniu współczynnika wsparcia wobec (MŚP) dla każdej z klas ekspozycji wg stanu na 31.12.2016 r.:

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota (w tys. zł)
1.	Ekspozycje wobec rządów i banków centralnych	0
2.	Ekspozycje wobec samorządów terytorialnych i władz lokalnych	197
3.	Ekspozycje wobec sektora publicznego	0
4.	Ekspozycje kapitałowe	128
5.	Ekspozycje wobec instytucji	11
6.	Ekspozycje wobec przedsiębiorców	1 212
7.	Ekspozycje detaliczne	96
8.	Ekspozycje zabezpieczonych na nieruchomościach	3 423
9.	Ekspozycje, których dotyczy niewykonania zobowiązania	87
10.	Ekspozycje należące do nadzorczych kategorii wysokiego ryzyka	0
11.	Ekspozycje z tyt. j. uczestnictwa w inst. zbiorowego inwestowania	133
12.	Inne ekspozycje	288
	RAZEM	5 575

Poniższe zestawienie przedstawia poziom wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka w tys. zł według stanu na dzień 31.12.2016 r.:

Wyszczególnienie	Alokacja kapitału wg Filaru I	Alokacja dodatkowego kapitału wg Filaru II
Ryzyko kredytowe	5 575,2	765,8
Ryzyko walutowe	-	81,3
Ryzyko operacyjne	1 079,1	-
Pozostałe wymogi	-	-
Ryzyko koncentracji zaangażowań	-	-
Ryzyko stopy procentowej w księdze bankowej	-	2 678,2
Ryzyko płynności	-	-
Ryzyko wyniku finansowego	-	-
Ryzyko kapitałowe	-	-
Pozostałe ryzyka	-	-
Kapitał regulacyjny	6 654,3	
Kapitał wewnętrzny	10 191,1	
Współczynnik wypłacalności [%]	24,35	
Wewnętrzny współczynnik wypłacalności[%]	15,90	

Wyliczenia zostały dokonane zgodnie z „Zasadami wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko w Banku Spółdzielczym w Kowalu” i „Zasadami szacowania kapitału wewnętrznego w Banku Spółdzielczym w Kowalu”

W celu ustalenia łącznej wartości oszacowanych wymogów kapitałowych Bank dokonuje zestawienia wymogów kapitałowych z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka, dotyczących zarówno Filaru I jak i Filaru II. Łączna wartość wewnętrznego wymogu kapitałowego z tytułu poszczególnych rodzajów ryzyka na dzień 31.12.2016 r. stanowiła kwotę 10 191,1 tys. zł i była wynikiem ryzyka ponoszonego przez Bank z Filaru I i Filaru II.

6. EKSPOZYCJA NA RYZYKO KREDYTOWE KONTRAHENTA (CRR art. 439)

Bank nie ogłasza informacji w zakresie ryzyka kredytowego kontrahenta, ponieważ w Banku nie występowały instrumenty pochodne oraz transakcje z przyrzeczeniem odkupu w rozumieniu art. 439 CRR.

7. BUFORY KAPITAŁOWE (CRR art. 440)

Tabela poniżej przedstawia ujawnienia w zakresie bufora antycyklicznego na dzień 31.12.2016r

Kwota specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko	83 178 tys. zł
Specyficzny dla instytucji wskaźnik bufora antycyklicznego	0%
Wymóg w zakresie specyficznego dla instytucji bufora antycyklicznego	0

8. WSKAŹNIKI GLOBALNEGO ZNACZENIA SYSTEMOWEGO (CRR art. 441)

Obowiązek ujawniania nie dotyczy Banku.

9. KOREKTY Z TYTUŁU RYZYKA KREDYTOWEGO (CRR art. 442)

Stosowane w rachunkowości definicje pozycji przeterminowanych i o utraconej jakości (art.442 a)

Ekspozycje przeterminowane – ekspozycja, której przeterminowanie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza, w przypadku ekspozycji detalicznych 500 złotych, zaś w przypadku pozostałych klas ekspozycji, przeterminowana kwota przekracza 3 000,00 zł zgodnie z podejściem określonym w Rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków (Dz. U. Nr 235 poz. 1589).

Rozróżniamy następujące rodzaje należności zagrożonych:

1) w odniesieniu do ekspozycji kredytowych innych niż detaliczne:

a) ekspozycje kredytowe „poniżej standardu” – obejmujące:

- ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 3 miesiące i nie przekracza 6 miesięcy,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których sytuacja ekonomiczno- finansowa może stanowić zagrożenie terminowej spłaty ekspozycji;

b) ekspozycje kredytowe „wątliwe” – obejmujące:

- ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 6 miesięcy i nie przekracza 12 miesięcy,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których sytuacja ekonomiczno-finansowa ulega znacznemu pogorszeniu, a zwłaszcza gdy ponoszone straty w sposób istotny naruszają ich kapitały (aktywa netto);

c) ekspozycje kredytowe „stracone” – obejmujące:

- ekspozycje kredytowe, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 12 miesięcy,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których sytuacja ekonomiczno-finansowa pogorszyła się w sposób nieodwracalnie uniemożliwiający spłacenie długu,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, w stosunku do których ogłoszono upadłość lub w stosunku do których nastąpiło otwarcie likwidacji z wyjątkiem, gdy następuje ona na podstawie przepisów o komercjalizacji i prywatyzacji,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, przeciwko którym bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego,
- ekspozycje kredytowe kwestionowane przez dłużników na drodze postępowania sądowego,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których miejsce pobytu jest nieznane i których majątek nie został ujawniony;

2) w odniesieniu do ekspozycji kredytowych wynikających z pożyczek i kredytów detalicznych:

a) ekspozycje kredytowe „normalne” – obejmujące ekspozycje, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek nie przekracza 6 miesięcy,

b) ekspozycje kredytowe „stracone” – obejmujące:

- ekspozycje, w przypadku których opóźnienie w spłacie kapitału lub odsetek przekracza 6 miesięcy,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, przeciwko którym Bank złożył wniosek o wszczęcie postępowania egzekucyjnego,
- ekspozycje kredytowe wobec dłużników, których miejsce pobytu jest nieznane i których majątek nie został ujawniony.

Opis strategii przyjętych w celu określenia korekt z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego (art.442 b)

Dla potrzeb naliczenia odpowiedniej wysokości rezerw celowych od ekspozycji kredytowych klasyfikowanych do kategorii „normalnej”, „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwej” lub „straconej”, stosuje się zasady wynikające z Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 16 grudnia 2008 r. (wraz z późniejszymi zmianami) w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków oraz zasady określone w „Zasadach klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków dla Uczestników Systemu Ochrony SGB” oraz w „Zasadach spisywania należności z bilansu Banku Spółdzielczego w Kowalu”.

Całkowita kwota ekspozycji po rozliczeniu równoważących się transakcji i bez uwzględnienia skutków ograniczenia ryzyka kredytowego, a także średnią kwotę ekspozycji w danym okresie z podziałem na różne kategorie ekspozycji (art. 442 c)

Ekspozycje kredytowe według wyceny bilansowej (po korektach rachunkowych) na dzień 31.12.2016 r., bez uwzględnienia skutków ograniczania ryzyka kredytowego oraz średnią kwotę ekspozycji z 5 stanów, tj. za okres od 31.12.2015 r. do 31.12.2016 r. w podziale na klasy przedstawia poniższa tabela (dane w tys. zł):

Lp.	Wyszczególnienie	Stan na dzień 31.12.2016 r.	Średnia kwota w okresie od 31.12.2015 r. do 31.12.2016 r.
1	Ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych	821	775
2	Ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych	12 326	12 663
3	Ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego	18	19
4	Ekspozycje wobec instytucji	96 358	80 410
5	Ekspozycje wobec przedsiębiorstw	18 760	18 596
6	Ekspozycje detaliczne	1 597	1 474
7	Ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach	56 388	56 349
8	Ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania	721	147
9	Ekspozycje związane z przedsiębiorstwami zbiorowego inwestowania	3 550	3 518
10	Ekspozycje kapitałowe	1 598	1 600
11	Inne pozycje	5 868	5 729
RAZEM (metoda standardowa)		198 005	181 280

Rozkład geograficzny ekspozycji w podziale na obszary ważne pod względem istotnych kategorii ekspozycji wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach

(art. 442 d)

W zakresie struktury geograficznej przyjmuje się, iż terenem działania Banku jest teren województwa kujawsko - pomorskiego. W ocenie Banku ryzyko kredytowe na terenie działania Banku jest jednorodne i nie zachodzi potrzeba badania zaangażowania w poszczególne gminy bądź powiaty i województwa.

Rozkład ekspozycji w zależności od branży lub typu kontrahenta z podziałem na kategorie ekspozycji, w tym określenie ekspozycji wobec MŚP, wraz z dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach (art. 442 e)

Struktura zaangażowania Banku według typu kontrahenta w rozbiciu na kategorie należności według stanu na dzień 31.12.2016 r. została zaprezentowana w poniższych tabelach (wartości nominalne z pozabilansem dotyczącym finansowania):

a) struktura zaangażowania Banku wobec sektora finansowego:

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość nominalna (w tys. zł)
1.	Institucje finansowe:	101 220
	- Banki	98 028
	- Pozostałe instytuc. sektora finansowego	3 192
	Należności normalne	0
	Należności pod obserwacją	0
	Należności zagrożone	0
	Razem zaangażowanie w sektorze finansowym	101 220

b) struktura zaangażowania Banku wobec sektora niefinansowego:

Lp.	Typ kontrahenta	Wartość nominalna (w tys. zł)
1.	Przedsiębiorstwa i spółki państwowe	0
	Należności normalne	0
	Należności pod obserwacją	0
	Należności zagrożone	0
2.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	13 367
	Należności normalne	11 804
	Należności pod obserwacją	0
	Należności zagrożone	1 563
3.	Przedsiębiorcy indywidualni	8 475
	Należności normalne	8 475
	Należności pod obserwacją	0
	Należności zagrożone	0
4.	Osoby prywatne	12 401
	Należności normalne	12 395
	Należności pod obserwacją	0

	Należności zagrożone	6
5.	Rolnicy indywidualni	44 475
	Należności normalne	44 076
	Należności pod obserwacją	267
	Należności zagrożone	132
6.	Instytucje niekomerc. działające na rzecz gospodarstw domowych	21
	Należności normalne	21
	Należności pod obserwacją	0
	Należności zagrożone	0
Razem zaangażowanie w sektorze niefinansowym		78 739

c) struktura zaangażowania Banku wobec sektora budżetowego:

Wyszczególnienie	Wartość (w tys. zł)
Należności normalne	12 466
Należności pod obserwacją	0
Należności zagrożone	0
Razem zaangażowanie w sektorze budżetowym	12 466

Strukturę zaangażowania Banku w poszczególnych branżach (z przyznanymi niewykorzystanymi liniami kredytowymi i udzielonymi gwarancjami) według stanu na dzień 31.12.2016 r. przedstawia poniższa tabela:

	Branże	Wartość (w tys. zł)
1.	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	44 518
2.	Górnictwo i wydobywanie	55
3.	Przetwórstwo przemysłowe	2 650
4.	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, gorącą wodę, parę wodną i powietrze do układów	1 034
5.	Budownictwo	3 839
6.	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych; włączając motocykle	13 633
7.	Transport i gospodarka magazynowa	354

8.	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	303
9.	Informacja i komunikacja	0
10.	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	0
11.	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	0
12.	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	1 521
13.	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	0
14.	Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	12 466
15.	Edukacja	0
16.	Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	324
17.	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	408
18.	Pozostała działalność usługowa	21
19.	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; Gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi	0
20.	Organizacje i zespoły eksterytorialne	0
21.	Leasing finansowy	3 192
22.	Inne	0
	Razem zaangażowanie z wyłączeniem osób prywatnych	84 318

Zestawienie rezydualnych terminów zapadalności dla wszystkich ekspozycji z podziałem na kategorię ekspozycji wraz dodatkowymi szczegółowymi podziałami w stosownych przypadkach (art. 442 f)

Strukturę ekspozycji według okresów zapadalności (bez odsetek) w podziale na istotne klasy należności według stanu na dzień 31.12.2016 r. przedstawia poniższa tabela (dane w tys. zł):

Klasy należności	Bez określonego terminu	Do roku	1-5 lat	5-10 lat	10-20 lat	Pow. 20 lat
1. Kasa	2 267	0	0	0	0	0
2. Należności od sektora finansowego	5 480	92 709	2 923	108	0	0
- Banki	5 480	91 848	700	0	0	0
- pozostałe instytucje finansowe	0	861	2 223	108	0	0
3. Należności od sektora niefinansowego	946	20 119	31 834	13 524	5 322	323
- osoby fizyczne	9	1 661	4 329	3 127	2 680	323
- podmioty gospodarcze	937	18 458	27 505	10 397	2 642	0
4. Należności od sektora instytucji rządowych i samorządowych	0	1 282	4 795	4 603	1 616	0
RAZEM	8 693	114 110	39 552	18 235	6 938	323

Podział na istotne branże lub typy kontrahenta - kwoty: (art. 442 g)

- 1) *ekspozycji o utraconej wartości i ekspozycji przeterminowanych, przedstawione oddzielnie,*
- 2) *korekt z tytułu szczególnego i ogólnego rodzaju ryzyka kredytowego,*
- 3) *narzutów związanych z korektami z tytułu szczególnego i ogólnego ryzyka kredytowego w danym okresie sprawozdawczym.*

Strukturę należności zagrożonych w wartości bilansowej, tj. po pomniejszeniach o utworzone rezerwy celowe i pobraną prowizję od udzielonych kredytów rozliczoną wg ESP w rozbiu na istotne klasy ekspozycji kredytowych z odsetkami według stanu na dzień 31.12.2016 r. przedstawiają poniższe tabele:

- a) przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie:

Lp.	Przedsiębiorstwa i spółki prywatne oraz spółdzielnie	Wartość (w tys. zł)
1.	Należności zagrożone (kredyt i odsetki)	1 914
	Kredyty zagrożone, w tym:	1 564
	<i>Kredyty przeterminowane (wartość nominalna)</i>	816
	Rezerwy celowe	1 058
	Korekta wartości	1
	Odsetki	350
	RAZEM (wartość bilansowa)	855

b) przedsiębiorcy indywidualni:

Lp.	Przedsiębiorcy indywidualni	Wartość (w tys. zł)
1.	Należności zagrożone (kredyty i odsetki)	0
	Kredyty zagrożone, w tym:	0
	<i>Kredyty przeterminowane (wartość nominalna)</i>	0
	Rezerwy celowe	0
	Korekta wartości	0
	Odsetki	0
RAZEM (wartość bilansowa)		0

c) osoby prywatne:

Lp.	Osoby prywatne	Wartość (w tys. zł)
1.	Należności zagrożone (kredyty i odsetki)	8
	Kredyty zagrożone, w tym:	6
	<i>Kredyty przeterminowane (wartość nominalna)</i>	6
	Rezerwy celowe	6
	Korekta wartości	0
	Odsetki	2
RAZEM (wartość bilansowa)		2

d) rolnicy indywidualni:

Lp.	Rolnicy indywidualni	Wartość (w tys. zł)
1.	Należności zagrożone (kredyty i odsetki)	208
	Kredyty zagrożone, w tym:	132
	<i>Kredyty przeterminowane (wartość nominalna)</i>	88
	Rezerwy celowe	120
	Korekta wartości	3
	Odsetki	76
RAZEM (wartość bilansowa)		85

Wartość bilansowa netto wszystkich ekspozycji zagrożonych wynosi **942 tys. zł.**

Uzgodnienie zmian korekty o szczególne i ogólne ryzyko kredytowe dla ekspozycji o utraconej wartości (art. 442 i)

Rezerwy celowe na ryzyko związane z ekspozycjami kredytowymi zaklasyfikowanymi do kategorii „pod obserwacją”, „poniżej standardu”, „wątpliwe” i „stracone” tworzy się na podstawie

indywidualnej oceny ryzyka obciążającego daną ekspozycję, jednak w wysokości co najmniej wymaganego poziomu rezerw, stanowiącego w relacji do podstawy tworzenia rezerw celowych:

1. 1,5% - w przypadku kategorii „pod obserwacją”,
2. 20% - w przypadku kategorii „poniżej standardu”,
3. 50% - w przypadku kategorii „wątpliwe”,
4. 100% - w przypadku kategorii „stracone”.

Stan rezerw celowych na początek i koniec roku obrotowego 2016 r. oraz ich zmiany przedstawia poniższa tabela (dane w tys. zł):

Kategorie należności	Stan na początek roku obrotowego	Zwiększenia rezerw (utworzenie)	Rozwiązanie rezerw	Stan na koniec roku obrotowego
Należności w sytuacji normalnej	16	19	18	17
- sektor finansowy	-	-	-	-
- sektor niefinansowy	16	19	18	17
- sektor budżetowy	-	-	-	-
Należności pod obserwacją	4	4	4	4
- sektor finansowy	-	-	-	-
- sektor niefinansowy	4	4	4	4
- sektor budżetowy	-	-	-	-
Należności poniżej standardu	0	135	5	130
- sektor finansowy	-	-	-	-
- sektor niefinansowy	0	135	5	130
- sektor budżetowy	-	-	-	-
Należności wątpliwe	0	0	0	0
- sektor finansowy	-	-	-	-
- sektor niefinansowy	0	0	0	0
- sektor budżetowy	-	-	-	-
Należności stracone	1 106	0	52	1 054
- sektor finansowy	-	-	-	-
- sektor niefinansowy	1 106	0	52	1 054
- sektor budżetowy	-	-	-	-
RAZEM	1 126	158	79	1 205

10. AKTYWA WOLNE OD OBCIĄŻEŃ (CRR art. 443)

Do czasu opracowania regulacyjnych standardów technicznych obowiązków ujawniania nie dotyczy Banku.

11. KORZYSTANIE Z ECAI - ZEWNĘTRZNYCH INSTYTUCJI OCENY WIARYGODNOŚCI KREDYTOWEJ (CRR art. 444)

W 2016 roku Bank nie korzystał z usług zewnętrznej firmy ratingowej.

12. EKSPOZYCJA NA RYZYKO RYNKOWE (CRR art. 445)

W 2016 r. w zakresie ryzyka rynkowego Bank wyznaczał wymóg wyłącznie na ryzyko walutowe.

W 2016 r. wystąpił wymóg kapitałowy na ryzyko walutowe.

Wymóg kapitałowy wyznaczony na ryzyko rynkowe, zgodnie z art. 92 ust. 3 lit. b) CRR nie dotyczy Banku.

13. RYZYKO OPERACYJNE (CRR art. 446)

Ryzyko operacyjne to ryzyko poniesienia przez Bank strat, wynikających z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi, systemów informatycznych lub zdarzeń zewnętrznych.

Bank obliczając wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka operacyjnego stosuje metodę podstawowego wskaźnika (BIA).

Klasyfikacja zdarzeń operacyjnych służy identyfikacji przyczyn powstawania tych zdarzeń, pomiarowi ryzyka operacyjnego oraz wykorzystania narzędzi statystycznych.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego zgodnie z Rekomendacją M KNF obejmuje 7 kategorii.

Proces ewidencji incydentów ryzyka operacyjnego realizowany jest za pomocą programu informatycznego wspomagającego zarządzanie ryzykiem operacyjnym, który umożliwia rejestrację, analizę, pomiar i monitorowanie ryzyka.

W 2016 r. zarejestrowano łącznie 504 incydentów ryzyka operacyjnego o łącznej wartości strat 0,61 tys. zł. Limit kapitału na ryzyko operacyjne nie został przekroczony. Incydenty z kategorii 7 stanowią 74,21% ogółu zarejestrowanych zdarzeń ryzyka operacyjnego i dotyczą głównie: przekroczeń pogotowia kasowego, różnic kasowych i bankomatowych.

Rejestr zdarzeń ryzyka operacyjnego w 2016 r.:

Lp.	Podział wg kategorii	Razem	Straty (w tys. zł)
1	Oszustwa wewnętrzne	0	-
2	Oszustwa zewnętrzne	0	-
3	Polityka kadrowa i bezpieczeństwo w miejscu pracy	0	-
4	Klienci, produkty i praktyki biznesowe	57	-
5	Uszkodzenia aktywów	3	0,51
6	Zakłócenia działalności i błędy systemowe	70	0,07
7	Dokonywanie transakcji, dostawa oraz zarządzanie procesami	374	0,03
	Razem	504	0,61

W 2016 roku w trwała wymiana sprzętu informatycznego w związku z wytycznymi Rekomendacji D. W celu ograniczenia ryzyka operacyjnego, w Banku podejmowane były działania prewencyjne, polegające między innymi na: podjęciu czynności na rzecz sprawnego działania bankomatów w związku z rosnącym znaczeniem samoobsługi klientów, pracownicy uczestniczyli w szkoleniach wewnętrznych i otwartych. W 2016 roku nie odnotowano zdarzeń w zakresie ryzyka operacyjnego, które istotnie wpłynęłyby na bezpieczeństwo funkcjonowania Banku.

14.EKSPOZYCJE W PAPIERACH KAPITAŁOWYCH NIEUWZGLĘDNIONYCH W PORTFELU HANDLOWYM (CRR art. 447)

Zróżnicowanie między ekspozycjami pod względem ich celów, w tym w zakresie zysków kapitałowych oraz celów strategicznych, a także przegląd stosowanych technik rachunkowości oraz metod wyceny, w tym zasadnicze założenia i praktyki mające wpływ na wycenę oraz wszystkie znaczące zmiany tych praktyk (art. 447 a)

Podział ekspozycji ze względu na cel nabycia oraz opis stosowanych zasad rachunkowości i metod wyceny, w tym podstawowe założenia i praktyki mające wpływ na wycenę oraz opis wszelkich istotnych zmian tych praktyk przedstawiono poniżej.

Papiery wartościowe dostępne do sprzedaży, nie notowane na giełdzie na dzień 31.12.2016 r.:

Lp.	Rodzaj ekspozycji	Ilość akcji/udziałów	Wartość bilansowa (w tys. zł)	Cel nabycia
1.	Akcje SGB-Bank S.A.	8 930	893,00	Przyczyny strategiczne
	RAZEM	8 930	893,00	-

- W portfelu Banku na dzień 31.12.2016 r. znajduje się 8 930 akcji Banku Zrzeszającego SGB – Banku S.A. w Poznaniu w kwocie 893,00 tys. zł o wartości nominalnej 100 zł za sztukę.
- Bank jest również w posiadaniu udziału mniejszościowego w podmiocie niefinansowym (Spółdzielnia) w kwocie 1 tys. zł.

Bankowe papiery wartościowe według stanu na dzień 31.12.2016 r.:

Lp.	Wyszczególnienie	Ilość akcji/udziałów	Wartość bilansowa w tys. zł	Cel nabycia
1.	Bankowe pap. wart. SGB-Bank S.A.	300	302,31	Przyczyny strategiczne
2.	Bankowe pap. wart. SGB-Bank S.A.	20	200,38	Przyczyny strategiczne
3.	Bankowe pap. wart. SGB-Bank S.A.	200	201,10	Przyczyny strategiczne
RAZEM		520	703,79	-

Bank posiada:

- ✓ 20 sztuk Bankowych Papierów Wartościowych SGB – Bank S.A. serii C podporządkowanych w rozumieniu art. 127 ust. 3 pkt. 2 lit. B Prawa Bankowego o numerze od 00792 do 00811 wyemitowanych przez SGB Bank S.A. w dniu 14 grudnia 2012 r. o wartości nominalnej 10 tys. zł za sztukę;
- ✓ 200 sztuk Bankowych Papierów Wartościowych SGB – Bank S.A. serii D podporządkowanych w rozumieniu art. 127 ust. 3 pkt. 2 lit. B Prawa Bankowego o numerze od 17491 do 17690 wyemitowanych przez SGB Bank S.A. w dniu 13 listopada 2013 r. o wartości nominalnej 1 tys. zł za sztukę
- ✓ 300 sztuk Bankowych Papierów Wartościowych SGB – Bank S.A. serii E podporządkowanych w rozumieniu art. 127 ust. 3 pkt. 2 lit B Prawa bankowego o numerze od 01451 do 01750 wyemitowanych przez SGB – Bank S.A. w dniu 15 października 2015 r. o wartości nominalnej 1 tys. zł za sztukę;

Wartość BPW wraz z naliczonymi odsetkami na 31.12.2016 r. wynosi 703,79 tys. zł. Zasady naliczania i wypłaty odsetek od BPW określone zostały w prospekcie emisyjnym SGB – Bank S.A. Papierom wartościowym z powyższych zestawień przypisujemy wagę 100% i wykazujemy jako ekspozycje kapitałowe.

Jednostki TFI według stanu na dzień 31.12.2016 r. przedstawia poniższe zestawienie:

Lp.	Wyszczególnienie	Wartość bilansowa w tys. zł	Cel nabycia
1.	SGB Gotówkowy	3 550,36	Zysk z inwestycji
RAZEM		3 550,36	-

Bank posiada 3 400 tys. zł jednostek TFI SGB Gotówkowy Union Investment. Jest to specjalistyczny fundusz inwestycyjny otwarty, subfundusz pieniężny, o niskim ryzyku inwestycyjnym. Celem

inwestycyjnym jest ochrona realnej wartości aktywów subfunduszu, a głównymi kategoriami lokat subfunduszu są dłużne papiery wartościowe i instrumenty rynku pieniężnego. Wartość bilansowa nabytych jednostek na dzień 31.12.2016 r. wynosi 3 550,36 tys. zł.

Zgodnie z przyjętą w Banku Polityką rachunkowości wyceny aktywów i pasywów na dzień bilansowy dokonuje się według zasad określonych w ustawie, z uwzględnieniem odpowiednio przepisów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków, przepisów rachunkowości zabezpieczeń oraz następujących zasad:

- aktywa finansowe i zobowiązania finansowe wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej zalicza się odpowiednio do przychodów lub kosztów z operacji finansowych, z zastrzeżeniem, że zobowiązanie, które ma zostać rozliczone przez przekazanie instrumentu kapitałowego, którego wartości godziwej nie można wiarygodnie ustalić, należy wycenić według zamortyzowanego kosztu;
- aktywa finansowe utrzymywane do terminu zapadalności wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej;
- kredyty i pożyczki oraz inne należności Banku, które nie zostały zaklasyfikowane jako przeznaczone do obrotu, wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej;
- aktywa finansowe dostępne do sprzedaży z wyłączeniem dłużnych papierów wartościowych stanowiących zabezpieczenie FOŚG, wycenia się według wartości godziwej, a skutki zmiany wartości godziwej odnosi się na kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny, do momentu wyłączenia aktywów finansowych z bilansu, w którym skumulowane skutki zmian wartości godziwej ujęte w kapitale (funduszu) z aktualizacji wyceny ujmuje się odpowiednio w przychodach lub kosztach finansowych; naliczone odsetki ujmuje się w przychodach z tytułu odsetek; należne dywidendy ujmuje się w przychodach z udziałów lub akcji, pozostałych papierów wartościowych i innych instrumentów finansowych, o zmiennej kwocie dochodu; w przypadku, w którym nastąpiła utrata wartości składnika aktywów finansowych, bank ujmuje skumulowane straty ujęte w kapitale (funduszu) z aktualizacji wyceny jako koszty finansowe z tytułu odpisów aktualizujących;
- akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych, wycenia się według ceny nabycia z uwzględnieniem odpisów aktualizujących, lub według wartości godziwej;
- akcje i udziały w jednostkach podporządkowanych, które Bank przeznacza do sprzedaży wycenia się w wartości bilansowej albo w wartości godziwej, w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa, z uwzględnieniem oszacowanych przez bank kosztów sprzedaży;
- aktywa przejęte za długi wycenia się według wartości godziwej, a skutki wyceny zalicza się odpowiednio do pozostałych przychodów operacyjnych lub pozostałych kosztów operacyjnych; w przypadku gdy wartość godziwa przejętych aktywów jest wyższa od kwoty długu, różnica stanowi zobowiązanie wobec kredytobiorcy;
- zobowiązania finansowe, które nie zostały zakwalifikowane do aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy, wycenia się według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej;

- zobowiązania finansowe powstałe w wyniku utrzymania przez Bank zaangażowania w przeniesionych aktywach finansowych lub powstałe w wyniku przeniesienia składnika aktywów finansowych, a których nie wyłączono z bilansu, wycenia się:
 - a. według zamortyzowanego kosztu, z uwzględnieniem metody efektywnej stopy procentowej jeżeli przeniesiony składnik aktywów wyceniany jest wg tej metody,
 - b. w wartości godziwej, jeżeli przeniesiony składnik aktywów wyceniany jest według tej metody;
- rezerwy wycenia się w uzasadnionej, wiarygodnie oszacowanej wartości,
- kapitały (fundusze) własne oraz pozostałe aktywa i pasywa wycenia się w wartości nominalnej.

15.EKSPOZYCJA NA RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ PRZYPISANE POZYCIOM NIEUWZGLĘDNIONYM W PORTFELU HANDLOWYM (CRR art. 448)

Charakter ryzyka stopy procentowej i zasadnicze założenia oraz częstotliwość pomiarów ryzyka stopy procentowej (art. 448 a)

Ryzyko stopy procentowej jest definiowane przez Bank, jako niebezpieczeństwo negatywnego wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy oraz na kształtowanie się poziomu funduszy własnych banku, w ramach którego bank wyróżnia następujące kategorie:

- 1) ryzyko przeszacowania,
- 2) ryzyko bazowe,
- 3) ryzyko opcji klienta,
- 4) ryzyko krzywej dochodowości.

Monitorowanie i raportowanie ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej odbywa się z częstotliwością miesięczną, dla wszystkich walut, przy wykorzystaniu następujących metod:

- analizy luki przeszacowania stopy procentowej,
- symulacji zmian wyniku odsetkowego,
- analizy zmian wartości ekonomicznej banku,
- analizy podstawowych wskaźników ekonomicznych związanych z oceną ryzyka stopy procentowej.

W zakresie przyszłych wcześniejszych spłat produktów kredytowych Bank nie stosuje sankcji w postaci prowizji. W przypadku wcześniejszego wycofania depozytów przez Klientów Bank nie stosuje sankcji w postaci dodatkowych opłat lub prowizji. W takich przypadkach Klient otrzymuje niższe odsetki lub nie otrzymuje ich wcale.

Wahania w zakresie zysku, wartości gospodarczej lub innego stosownego wskaźnika używanego przez kierownictwo Banku do oceny skutków szokowych wzrostów lub spadków stóp procentowych (art. 448 b)

Testy warunków skrajnych przeprowadzane są w związku z dokonywaną oceną potencjalnego wpływu na sytuację finansową banku dużych zmian parametrów rynkowych lub zmian w profilu ryzyka banku. Stanowią one narzędzie diagnostyczne oceniające stabilność przychodów banku w sytuacjach niekorzystnych.

Bank przeprowadza test warunków skrajnych dla ryzyka stopy procentowej obejmujący łącznie dwa aspekty badania sytuacji szokowej, tj. w zakresie:

- 1) ryzyka przeszacowania i ryzyka bazowego łącznie, przy założeniu szokowej zmiany stóp procentowych o 200 p. b. oraz
- 2) wpływu zmian stóp procentowych o 200 p. b. na wartość ekonomiczną Banku.

Stwierdzono, iż na dzień 31.12.2016 r. w przypadku spadku stóp o 200 punktów bazowych wynik odsetkowy Banku w skali 12 miesięcy zmniejszy się o 3 305,7 tys. zł. natomiast przy założeniu, że stopy procentowe wzrosną o 200 punktów bazowych wynik odsetkowy wzrośnie o 2 630,0 tys. zł. Na dzień 31.12.2016r. wrażliwość wartości ekonomicznej Banku wynikająca ze wzrostu stóp procentowych o 200 p. b. wynosi 945 tys. zł, co stanowi 0,5% funduszy własnych, przy spadku stóp o 200 p. b., (-) 945 tys. zł, co stanowi 0,5% funduszy własnych.

Analiza wariantowa wpływu zmian stóp procentowych na wynik odsetkowy (w tys. zł.)

Punkty bazowe (+) wzrost / (-) spadek	Zmiana wyniku odsetkowego w skali 12 miesięcy
(+) 200	2 630,0
(+) 100	1 365,8
(+) 50	771,8
(+) 25	435,5
(-) 25	-524,1
(-) 50	-948,9
(-) 100	-1 613,3
(-) 200	-3 305,7

W procesie szacowania kapitału wewnętrznego Banku, uwzględnia się ryzyko stopy procentowej, które na 31 grudnia 2016 roku było istotne. Utworzony kapitał wewnętrzny wyniósł 2 678,2 tys. zł.

16. EKSPOZYCJA NA POZYCJE SEKURTYZACYJNE (CRR art. 449)

Na dzień 31.12.2016 r. Bank nie posiadał ekspozycji na pozycje sekurytyzacyjne.

17. POLITYKA W ZAKRESIE WYNAGRODZEŃ (CRR art. 450)

1. Bank realizując zapisy zawarte w Uchwale nr 258/2011 Komisji Nadzoru Finansowego z dnia 4 października 2011 roku, dokonano oceny obowiązującego w Banku Spółdzielczym w Kowalu, systemu wynagradzania i stwierdzono, że brak w nim elementów zachęcających pracowników do

podejmowania nadmiernego ryzyka. W Banku funkcjonuje system wynagradzania oparty na zmiennych składnikach wynagradzania w rozumieniu Uchwały.

2. Bank realizując zapisy Uchwały nr 258/2011 i stosując wskazaną w niej zasadę proporcjonalności wprowadził „Politykę zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w Banku Spółdzielczym w Kowalu”, w ograniczonym zakresie, korzystając z możliwości indywidualnego określenia sposobu i zakresu stosowania przepisów dotyczących zmiennych składników wynagrodzeń.
3. Bank dokonał analizy stanowisk, wymienionych w treści Uchwały nr 258/2011 oraz określił krąg pracowników, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku, jak również dokonał analizy zasadności wprowadzenia systemu wynagradzania pracowników opartego na zmiennym składniku wynagrodzeń w rozumieniu Uchwały, w odniesieniu do konkretnych stanowisk, przy uwzględnieniu treści § 27 ust. 2 pkt. 1 Uchwały.

Postanowienia ogólne

1. Z uwagi na profil działania Banku, charakter posiadanych w ofercie produktów oraz skalę działalności na rynku bankowym ustala się, że osobami mającymi istotny wpływ na profil ryzyka Banku są wyłącznie członkowie Zarządu Banku.
2. Do obowiązującego w Banku systemu wynagradzania członków Zarządu wprowadza się zmienne składniki wynagrodzenia:
 - 1) nagrodę uznaniową - przyznawana jest przez Radę Nadzorczą i nie ma charakteru roszczeniowego,
 - 2) regulaminową premię roczną - przyznawana jest na podstawie oceny efektów pracy członka Zarządu Banku przy zastosowaniu kryteriów wskazanych w części dotyczącej „Zasad oceny członka Zarządu”.
3. Oceny, o której mowa w ust. 2 pkt. 2 Rada Nadzorczą dokonuje po zweryfikowaniu przez biegłego rewidenta sprawozdania finansowego, najpóźniej do końca I półrocza roku następującego po okresie oceny.
4. W sytuacji, gdy Bank objęty został programem naprawczym w rozumieniu przepisów Prawa bankowego, jest w likwidacji lub ogłoszono upadłość Banku oraz w przypadku negatywnej oceny efektów pracy członka Zarządu, Rada Nadzorczą może zmniejszyć lub nie przyznawać zmiennych składników wynagrodzenia.
5. Premia roczna nie jest wypłacana, bez względu na wynik oceny kryteriów ilościowych i jakościowych, w przypadku udzielenia przez Komisję Nadzoru Finansowego sankcji określonych w art. 138 ust. 3-5 Prawa bankowego.
6. Na wynagrodzenie zmienne Bank tworzy rezerwę.
7. W 2016 roku odbyło się 7 posiedzeń Rady Nadzorczej.

Zasady oceny członka Zarządu

1. Ocena efektów pracy członka Zarządu Banku dokonywana jest po zakończeniu roku obrotowego i obejmuje miniony rok obrotowy.
2. Kryteriami oceny efektów pracy są:
 - jakość portfela kredytowego,
 - realizacja planu finansowego Banku,
 - realizacja przyjętej Strategii rozwoju Banku;
3. Pozytywna ocena uwarunkowana jest od łącznego spełnienia następujących przesłanek:
 - 1) utrzymania udziału należności zagrożonych w portfelu kredytowym podmiotów niefinansowych na poziomie nie wyższym niż 4%,
 - 2) realizacji planu finansowego Banku na poziomie nie niższym niż 80%,
 - 3) realizacji przyjętej strategii Banku.
4. Podstawą oceny dokonanej w 2017 roku są efekty pracy członka Zarządu w latach 2014-2016.

Zasady wypłaty premii rocznej

1. Łączna kwota premii rocznej dla członków Zarządu Banku ustalana jest w wysokości nie przekraczającej 2% rocznego zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto, z zastrzeżeniem ust 2.
2. Wysokość regulaminowej premii rocznej nie może przekroczyć 25% uzyskanego przez członka Zarządu wynagrodzenia zasadniczego za ostatni rok podlegający ocenie.
3. Wypłata premii rocznej następuje jednorazowo w formie pieniężnej.
4. Rada Nadzorcza podejmuje decyzję o przyznaniu regulaminowej premii rocznej w formie uchwały dla poszczególnych członków Zarządu Banku.
5. Ustanie stosunku pracy członka Zarządu Banku w okresie podlegającym ocenie nie powoduje pozbawienia go prawa do regulaminowej premii rocznej. W takiej sytuacji, ocena pracy członka Zarządu Banku pod kątem wypłaty premii rocznej, obejmuje okres pełnienia funkcji członka Zarządu Banku oraz konsekwencje podjętych w tym okresie decyzji.

Zbiornicze informacje ilościowe na temat wynagrodzeń Zarządu wg stanu na 31.12.2016 r.

Wartość wynagrodzeń trzech członków Zarządu za rok obrotowy 2016 wyniosła:

- ✓ 352 000,00 zł – wynagrodzenie stałe, w tym wynagrodzenie zasadnicze 352 000 zł;
- ✓ 58 600,00 zł – wynagrodzenie zmienne.

Wynagrodzenie w formie zmiennej wyniosło 58 600,00 zł. i wypłacone zostało w formie nagrody uznaniowej i regulaminowej premii rocznej.

Stosunek wynagrodzeń zmiennych do wynagrodzeń stałych wynosi 16,65%.

Wg stanu na 31.12.2016 r. nie dokonano płatności związanych z podjęciem zatrudnienia lub zakończeniem stosunku zatrudnienia przez członków Zarządu.

18. RYZYKO PŁYNNOSCI I POZYCJI PŁYNNOSCIOWEJ

(Rekomendacja P)

Rola i zakres odpowiedzialności jednostek biznesowych zaangażowanych w zarządzanie ryzykiem płynności:

Rolę komórki zarządzającej w Banku Spółdzielczym w Kowalu pełni Zespół Finansowo- Księgowy. Do jego zadań należy w szczególności zarządzanie płynnością bieżącą, krótkoterminową i długoterminową, w tym: lokowanie i utrzymywanie na wymaganym poziomie środków na rachunku minimum depozytowego, lokowanie pozostałych dostępnych środków na lokaty ujmowane jako aktywa płynne w nadzorczych miarach płynności lub też we wpływach w rachunku wskaźnika LCR, optymalne zarządzanie środkami Banku oraz wywiązywanie się Banku z zawartych umów. W celu optymalizacji rentowności Bank stosuje również w każdym dniu roboczym zasadę zakładania automatycznego depozytu O/N. Główną działalnością Banku jest działalność kredytowo – depozytowa, która wykonywana jest poprzez dedykowane ku temu komórki. Komórką wykonującą zadania związane z pomiarem i monitorowaniem ryzyka płynności jest Zespół Analiz i Ryzyk Bankowych. Do zadań tego zespołu należy w szczególności: codzienne wyznaczanie pozycji płynnościowej w zakresie nadzorczych miar płynności oraz wskaźnika LCR, informowanie jednostki zarządzającej IPS o wynikach dokonywanych pomiarów, sporządzanie miesięcznych analiz dotyczących zarządzania ryzykiem płynności zawierających w szczególności: analizę źródeł finansowania działalności, analizę wskaźników płynności, w tym wskaźnika zrywalności depozytów, analizę urealnionej luki płynności, analizę kwoty środków do natychmiastowej dyspozycji, dokonywanie kwartalnych testów warunków skrajnych w oparciu o przyjęte negatywne scenariusze sytuacji skrajnej.

Sposób pozyskiwania finansowania działalności:

Bank pozyskuje finansowanie działalności głównie poprzez kierowanie swojej oferty depozytowej do sektora niefinansowego. Bank stara się zdywersyfikować swoją ofertę z punktu widzenia terminów wymagalności depozytów, jak i charakteru depozytu (depozytu terminowe i bieżące). Z uwagi na ryzyko rynkowe Bank w ograniczonym zakresie oferuje swoim klientom depozyty z pierwotnym terminem wymagalności powyżej jednego roku. Oferta Banku skierowana jest również do jednostek samorządowych. Do finansowania działalności kredytowej wykorzystywane są głównie fundusze własne a także stabilna część depozytów wskazanych powyżej.

Stopień scentralizowania funkcji skarbowych i funkcji zarządzania płynnością:

Zespół Finansowo- Księgowy w ramach obowiązującej w Banku struktury organizacyjnej realizuje zadania związane z utrzymaniem bieżącej i krótkoterminowej płynności Banku. Funkcje zarządzania płynnością rozumiane jako funkcje monitorowania i kontrolowania ryzyka płynności wykonuje Zespół Analiz i Ryzyk Bankowych. Funkcje zarządzania płynnością są w pełni scentralizowane w skali Banku.

Zasady funkcjonowania w ramach zrzeczenia:

Bank jest zrzeczony w ramach zrzeczenia SGB i jest również uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB. W zakresie zarządzania ryzykiem płynności w ramach zrzeczenia SGB Bank Zrzeszający:

- Prowadzi rachunki bankowe Banku, za pomocą których przeprowadzane są rozliczenia pieniężne i utrzymywana jest rezerwa obowiązkowa,
- Nalicza, utrzymuje i odprowadza rezerwę obowiązkową,
- Prowadzi inne rachunki Banku,
- Dokonuje w imieniu Banku rozrachunków międzybankowych,
- Nalicza i odprowadza należne wpłaty do BFG,
- Prowadzi odrębny rachunek na którym utrzymywane są aktywa Banku w związku z realizacją obowiązków wynikających z uczestniczenia w systemie BFG,
- Pośredniczy w nabywaniu i zbywaniu instrumentów finansowych,
- Udziela Bankowi kredytów, pożyczek i gwarancji.

W zakresie zarządzania ryzykiem płynności w ramach zrzeczenia Bank:

- Otwiera i posiada rachunek w Banku Zrzeszającym,
- Przeprowadza za pomocą rachunku bieżącego rozliczenia pieniężne i utrzymuje rezerwę obowiązkową,
- Deponuje na wyodrębnionym rachunku aktywa w związku z realizacją obowiązków wynikających z uczestniczenia w systemie BFG,
- Deponuje w Banku Zrzeszającym inne środki finansowe za wyjątkiem: środków wykorzystanych w działalności kredytowej, środków inwestycyjnych, środków utrzymywanych w ramach spółdzielczego systemu ochrony.

Bank jest członkiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB. W ramach tego systemu Bank:

- Realizuje działania związane z funkcjonowaniem mechanizmów kontroli, klasyfikowania oraz ograniczania ryzyka,
- Przestrzega limitów ograniczających ryzyko płynności w wewnętrznym systemie ochrony w zakresie: wskaźnika LCR (min. poziom wynikający z przepisów przemnożony przez 0,8), wskaźnika NSFR (min. 100%), nadzorczych miar płynności (min. zgodnie z przepisami prawa), udziału depozytów powiększonych o fundusze własne w kredytach powiększonych o majątek trwały (min. 140%).

W ramach systemu ochrony jednostka zarządzająca IPS:

- Podejmuje działania mające na celu kontrolę dokonywaną w oparciu o jednakowo zorganizowane mechanizmy kontrolowania i monitorowania ryzyka,
- Wykonuje audyt wewnętrzny wśród uczestników,
- Udziela uczestnikom pomocy finansowej,

- Stosuje wobec uczestników stosowne środki oddziaływania.

Rozmiar i skład nadwyżki płynności (jeśli istnieje, gdyż Bank jako uczestnik systemu ochrony nie jest zobowiązany do wypełniania wskaźników na poziomie indywidualnym):

jako nadwyżkę płynności Bank rozumie wartość wynikającą z obowiązujących przepisów prawa dotyczącą: wielkości krótkoterminowej miary płynności ponad minimum określone w uchwale KNF, wielkości długoterminowej miary płynności ponad minimum określone w uchwale KNF, wielkości wpływów powodujących przekroczenie stosunku wpływów do odpływów na poziomie 75% powiększone o nadwyżkę aktywów płynnych powodującą kształtowanie się wskaźnika LCR ponad minimum wymagane przepisami prawa. Rozmiar i skład nadwyżki płynności na dzień 31.12.2016 r. przedstawia się następująco:

Lp	Nazwa nadwyżki	Wartość nadwyżki
1	Norma krótkoterminowa ponad minimum	55 489 tys. zł
2	Norma długoterminowa ponad minimum	14135 tys. zł
3	LCR ponad minimum	19 729 tys. zł

Wielkość miar płynności oraz wskaźnika LCR na dzień 31.12.2016 r.:

Lp	Nazwa	Wielkość	Limit wynikające z przepisów
1	M1	0,49	0,2
2	M2	3,31	1,0
3	Wskaźnik LCR	2,87	0,56

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności wg stanu na dzień 31.12.2016 r. kształtują się następująco:

Lp	Przedział płynności	Luka bilansowa prosta	Luka bilansowa skumulowana	Luka prosta (z pozabilansem)	Luka skumulowana (z pozabilansem)
1	Przedział do 1 miesiąca	48 055 tys. zł	44 798 tys. zł	47 914 tys. zł	38 358 tys. zł
2	Przedział do 3 miesięcy	- 11 178 tys. zł	33 620 tys. zł	- 11 492 tys. zł	26 866 tys. zł
3	Przedział do 6 miesięcy	- 10 419 tys. zł	23 201 tys. zł	- 10 787 tys. zł	16 079 tys. zł.

Dodatkowe zabezpieczenia płynności funkcjonujące w zrzeczeniu: Bank jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB. Celem funkcjonowania systemu jest zapewnienie płynności i

wypłacalności każdego uczestnika. W ramach tego systemu funkcjonuje mechanizm pomocowy, w ramach którego Bank:

- Utrzymuje odpowiedni poziom środków na rachunku minimum depozytowego,
- Dokonuje wpłat na fundusz pomocowy.

W ramach funkcjonującego w zrzeczeniu systemu IPS, jednostka zarządzająca systemem ochrony w uzasadnionych sytuacjach udziela uczestnikom systemu pomocy zwrotnej z Funduszu Pomocowego. Pomoc ta może przybrać formę:

- Pożyczki płynnościowej,
- Pożyczki restrukturyzacyjnej,
- Kaucji ustanowionej celem zabezpieczenia wierzytelności wymagającej utworzenia rezerwy celowej,
- Gwarancji, poręczenia lub innych zabezpieczeń,
- Nabycia wierzytelności,
- Pożyczki długoterminowej na warunkach zobowiązań podporządkowanych,
- Objęcia udziałów członkowskich w celu zwiększenia funduszy własnych Banku,
- Wniesienia wkładów pieniężnych do Banku.

W szczególnie uzasadnionych przypadkach, po uzyskaniu zgody Walnego Zgromadzenia jednostki zarządzającej pomoc ze środków funduszu Pomocowego może przybrać charakter bezwrotny.

W ramach dodatkowego zabezpieczenia płynności Bank jest zobowiązany do przestrzegania wewnętrznych limitów płynnościowych systemu ochrony, na które składają się: wskaźnik LCR (min. poziom wynikający z przepisów przemnożony przez 0,8), wskaźnik NSFR (min. 100%), nadzorcze miary płynności (min. zgodnie z przepisami prawa), udział depozytów powiększonych o fundusze własne w kredytach powiększonych o majątek trwały (min. 140%),

Aspekty ryzyka płynności, na które narażony jest Bank:

- Niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- Przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przyływów pieniężnych Banku,
- Konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- Istnienie dużej nadpłynności, co może mieć negatywne przełożenie na wynik finansowy Banku,
- Ograniczone możliwości znalezienia innych źródeł finansowania, w szczególności na hurtowym rynku finansowym,

- Brak wypełniania wewnętrznych limitów systemu ochrony oraz limitów wynikających z przepisów prawa (pomimo braku konieczności ich spełnienia na poziomie indywidualnym),
- Wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- Wadliwy stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku,
- Niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie niepłynnych.

Sposób dywersyfikacji źródeł finansowania:

Bank zdywersyfikuje sposób finansowania poprzez:

- Oferowanie produktów depozytowych klientom z sektora niefinansowego, budżetowego,
- Ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- Różne terminy wymagalności depozytów,
- Różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące,
- Różne nachylenie krzywej dochodowości depozytów Banku uwzględniając nachylenie rynkowej krzywej dochodowości,
- Angażowanie własnych środków w finansowanie działalności,
- W uzasadnionych przypadkach angażowanie środków pozyskanych z innych banków.

Techniki ograniczania ryzyka płynności:

do podstawowych technik ograniczania ryzyka płynności Bank zalicza:

- Stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- Systematyczne przeprowadzanie testów warunków skrajnych pod kątem adekwatności posiadanych funduszy własnych na pokrycie nieoczekiwanych strat w sytuacjach szokowych,
- Posiadanie systematycznie testowanego planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- Utrzymywanie tzw. Minimum depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- Przystąpienie do indywidualnego systemu ochrony, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- Określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności oraz ze zdyskontowaniem efektu rezydualnego odpływu depozytów w określeniu bieżącej nadwyżki płynności na dany dzień roboczy,
- Nie inwestowanie nadwyżek w ryzykowne instrumenty pochodne,
- Przeprowadzanie audytu systemu zarządzania ryzykiem płynności przez pracowników jednostki zarządzającej systemem ochrony.

Pojęcia stosowane w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności Głównymi pojęciami w tym procesie są:

- Płynność płatnicza: zdolność do finansowania aktywów terminowego finansowania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć bez konieczności ponoszenia straty,
- Płynność bieżąca: zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 dni,
- Płynność krótkoterminowa: zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 dni,
- Płynność średnioterminowa: zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie od 1 miesiąca do 12 miesięcy,
- Płynność długoterminowa: zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy,
- Baza depozytowa: zobowiązania terminowe i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym,

Pozostałe szczegółowe definicje stosowane przez Bank określone zostały w szczególności w „Zasadach zarządzania ryzykiem płynności w Banku Spółdzielczym w Kowalu”.

Bank uwzględnia ryzyko płynności rynku i ryzyko płynności produktu w zarządzaniu ryzykiem płynności płatniczej. Ma to odzwierciedlenie w kierowaniu oferty depozytowej w znaczącej większości do sektora detalicznego, który w kalkulacji wskaźnika LCR charakteryzuje się najmniejszymi wagami odpływu, a w obliczeniach miar płynności najwyższym osadem. Świadczy to o tym, że z punktu widzenia nadzorczego produkty te obciążone są najmniejszym ryzykiem. Bank uwzględnia również ryzyko rynku poprzez kierowanie zróżnicowanej oferty depozytowej w zależności od stopnia związania klientów z Bankiem. Z obserwacji wynika, że z tego punktu widzenia zachowania klientów charakteryzują się różnym stanem stabilności, co ma wpływ na wielkość nadwyżki płynności i stabilności depozytów.

Wykorzystanie sposobów testów warunków skrajnych:

Bank wykorzystuje testy warunków skrajnych:

- W procesie szacowania kapitału wewnętrznego: przeprowadzając ten proces badana jest adekwatność posiadanych funduszy własnych z punktu widzenia absorbowania nieoczekiwanych strat powstałych w wyniku realizacji szokowych scenariuszy płynnościowych.
- W planowaniu awaryjnym: Bank wykorzystuje scenariusze testów skrajnych w konstruowaniu adekwatnych działań awaryjnych,
- W bieżących działaniach podejmowanych przez Zarząd, w tym kształtowaniu polityki cenowej oferowanych produktów,

Plan awaryjny uwzględnia testy warunków skrajnych w szczególności poprzez wykorzystywanie zasad przeprowadzania testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy w różnych interwałach czasowych (na przykład poprzez dostosowanie kolejności uruchamiania środków w planie awaryjnym do kolejności uruchamiania środków na pokrycie odpływu depozytów w testach warunków skrajnych).

Polityka utrzymania rezerwy płynności: Bank rozumie rezerwę płynności jako aktywa zabezpieczające utrzymanie płynności. Rezerwa płynności ma zapewnić odpowiednie pokrycie krótkoterminowych odpływów oraz środków strukturalnie niestabilnych na odpowiednim poziomie. W systemie prawnym obowiązującym na datę 31.12.2016 r. rezerwa ta może być rozumiana jako aktywa płynne zgodnie z rozporządzeniem CRR lub aktywa płynne zgodnie z tzw. Uchwałą płynnościową KNF. W obu tych reżimach prawnych są punkty wspólne, z tego tytułu Bank utrzymuje nadwyżki płynności w gotówce w wielkości niezbędnej do niezakłóconej obsługi gotówkowej. Z uwagi na fakt przystąpienia przez Bank do instytucjonalnego systemu ochrony Bank jako rezerwę płynności z punktu widzenia rozporządzenia CRR utrzymuje środki na rachunku minimum depozytowego. Kwota tych środków stanowi łączną kwotę stanowiącą:

- 4,95% średniej kwoty depozytów podmiotów niefinansowych i budżetowych,
- 0,05% średniej kwoty kredytów sektora niefinansowego (według wartości nominalnej kapitału).

W skład rezerwy płynności z punktu widzenia uchwały płynnościowej wchodzi również pozostałe niezablokowane lokaty deponowane w Banku Zrzeszającym z rezydualnym terminem zapadalności do 30 dni (z punktu widzenia CRR pozycje te klasyfikuje się jako wpływy z odpowiednią symetryczną wagą wpływu). Z punktu widzenia uchwały płynnościowej rezerwę płynności stanowi także:

- Niewykorzystana kwota kredytu w rachunku bieżącym,
- Niewykorzystana kwota kredytu rewalwingowego,
- Inne pozycje.

Polityka utrzymywania rezerwy płynności stosowana w Banku ma na celu zapewnienie ostrożnego i stabilnego zarządzania Bankiem oraz nie przekraczanie limitów wewnętrznych systemu ochrony oraz limitów wynikających z przepisów prawa (pomimo, że Bank nie musi ich spełniać na poziomie indywidualnym).

Ograniczenia regulacyjne odnośnie transferu płynności w ramach zrzeszenia: Bank jest uczestnikiem Spółdzielczego Systemu Ochrony SGB. Przystępując do systemu Bank musiał spełnić kryteria wejścia. Jako uczestnik systemu Bank jest obowiązany ponadto utrzymywać odpowiednie limity wewnętrzne obowiązujące w systemie. W przypadku zagrożenia utratą płynności jednostka zarządzająca udziela pomocy uczestnikowi systemu poprzez dostępne instrumenty:

- Pożyczkę płynnościową,
- Pożyczkę restrukturyzacyjną,

- Kaucję ustanowioną celem zabezpieczenia wierzytelności wymagającej utworzenia rezerwy celowej,
- Gwarancję, poręczenie lub inne zabezpieczenia,
- Nabycie wierzytelności,
- Pożyczkę długoterminową na warunkach zobowiązań podporządkowanych,
- Objęcie udziałów członkowskich w celu zwiększenia funduszy własnych Banku,
- Wniesienie wkładów pieniężnych do Banku.

Łączna wysokość pomocy finansowej nie może być wyższa niż 20% środków stanowiących fundusz pomocowy (większa kwota wymaga zgody Walnego Zgromadzenia jednostki zarządzającej). Pomoc finansowa jest udzielana na podstawie złożonego wniosku. Kompletny wniosek rozpatrywany jest w terminie 14 dni roboczych. Decyzję o udzieleniu pomocy podejmuje Zarząd jednostki zarządzającej. Kwota Funduszu Pomocowego jest dostępna Bankowi niezwłocznie po zgłoszeniu problemów z płynnością lub wypłacalnością.

Na system sprawozdawczości w zakresie ryzyka płynności składają się:

- Miesięczne raporty przedstawiane Zarządowi obejmujące: analizę struktury finansowania, analizę wielkości miar płynności i wskaźnika LCR, analizę urealnionej luki płynności, analizę wskaźników płynności w tym wskaźnika zrywalności depozytów, poziom aktywów nieobciążonych, a w ujęciach kwartalnych wyniki testów warunków skrajnych,
- Kwartalnie raporty przedstawiane Radzie Nadzorczej obejmujące w formie skróconej zagadnienia wskazane powyżej,
- W okresach rocznych analizę płynności długoterminowej.

19. INFORMACJA O SPEŁNIANIU PRZEZ CZŁONKÓW RADY NADZORCZEJ I ZARZĄDU WYMOGÓW OKREŚLONYCH W ART. 22 AA USTAWY PRAWO BANKOWE

Członkowie Rady Nadzorczej i Zarządu spełniają wymogi określone w art. 22aa. Ustawy Prawo bankowe, w szczególności posiadają wiedzę, umiejętności i doświadczenie odpowiednie do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych obowiązków oraz dają rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków.

20. DŹWIGNIA FINANSOWA (CRR art. 451)

Wskaźnik dźwigni finansowej oblicza się jako miarę kapitału Tier 1 w łącznej kwocie aktywów według wartości bilansowej, powiększonej o łączną kwotę zobowiązań pozabilansowych udzielonych. Wskaźnik dźwigni na dzień 31.12.2016 roku wyniósł:

Wyszczególnienie	Wskaźnik dźwigni finansowej
W pełni wprowadzona definicja	9,91
Definicja przejściowa	10,23

Wskaźnik dźwigni finansowej opisano w obowiązującej w Banku „Strategii zarządzania i planowania kapitałowego w Banku Spółdzielczym w Kowalu”.

21. SYSTEM KONTROLI WEWNĘTRZNEJ

Struktura organizacyjna systemu:

Rada Nadzorcza sprawuje nadzór nad wprowadzeniem w Banku systemu zarządzania, tj. systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.

Nadzór Rady Nadzorczej nad funkcjonowaniem systemu kontroli wewnętrznej obejmuje m.in.:

- 1) akceptowanie zasad funkcjonowania systemu kontroli wewnętrznej,
- 2) akceptowanie planów kontroli wewnętrznej,
- 3) okresowe zapoznawanie się z informacją dotyczącą wszystkich obszarów kontroli wewnętrznej,
- 4) ocenę efektów działań podjętych w celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości w funkcjonowaniu mechanizmów kontroli wewnętrznej,
- 5) ocenę adekwatności i skuteczności zarówno całości systemu kontroli wewnętrznej jak i wybranych jego elementów.

Zarząd odpowiada za zaprojektowanie, wprowadzenie oraz działanie skutecznego systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego.

Do zadań Zarządu, z punktu widzenia prawidłowego działania systemu kontroli wewnętrznej należy m.in.:

- 1) zapewnienie ciągłości monitorowania efektywności mechanizmów kontrolnych oraz identyfikowania obszarów działalności, operacji, transakcji i czynności przeznaczonych do stałego monitorowania,
- 2) określenie trybu przekazania wewnątrz Banku raportu pokontrolnego/raportu, w celu podjęcia działań służących usunięciu stwierdzonych nieprawidłowości mechanizmów kontroli wewnętrznej oraz sposobu kontroli skorygowania tych nieprawidłowości,
- 3) okresowe zapoznawanie się z informacją dotyczącą kontroli wewnętrznej,
- 4) zapewnienie ciągłości i skuteczności działania kontroli wewnętrznej, a także właściwej współpracy wszystkich pracowników Banku ze Stanowiskiem ds. zgodności i kontroli wewnętrznej oraz dostępu osobom wykonującym czynności kontrolne

do niezbędnych dokumentów źródłowych, w tym zawierających informacje poufne. Na podstawie czynności kontroli wewnętrznej Zarząd i Rada Nadzorcza otrzymują informacje dotyczące:

- 1) przestrzegania przepisów prawa, w tym regulacji ostrożnościowych, innych norm zewnętrznych oraz obowiązujących w Banku regulacji wewnętrznych,
- 2) funkcjonowania w Banku systemu informacji zarządczej,
- 3) skuteczności ujawniania w ramach kontroli wewnętrznej błędów i nieprawidłowości oraz podejmowania skutecznych działań naprawczych lub korygujących,
- 4) realizacji określonych i wymaganych przez Zarząd celów i polityki Banku,
- 5) kompletności, prawidłowości i kompleksowości procedur księgowych,
- 6) jakości (dokładności i niezawodności) systemów: księgowego, sprawozdawczego i operacyjnego,
- 7) adekwatności, funkcjonalności i bezpieczeństwa systemu informatycznego,
- 8) efektywności wykorzystania dostępnych środków, w tym funduszy własnych i zasobów we wszystkich obszarach działalności Banku,
- 9) oceny struktury organizacyjnej Banku, podziału kompetencji i koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi jednostkami organizacyjnymi i stanowiskami pracy, a także systemu tworzenia i obiegu dokumentów i informacji oraz istnienia mechanizmów gwarantujących podejmowanie decyzji w sposób wykluczający ryzyko związane z występowaniem powiązań personalnych pomiędzy uczestnikami procesów decyzyjnych,
- 10) oceny funkcjonowania systemów wewnętrznych w aspekcie poprawy efektywności działania Banku jako całości,
- 11) czynności zleczanych przez Bank do wykonania podmiotom zewnętrznym, nawet jeśli są one powiązane organizacyjnie lub kapitałowo z Bankiem.

Kierownicy jednostek i komórek organizacyjnych Banku, wypełniając swoje obowiązki, wprowadzają w życie przyjęte przez Zarząd wewnętrzne strategie i procedury dotyczące zarządzania ryzykiem, a przede wszystkim:

- 1) odpowiadają za wdrożenie odpowiednich mechanizmów i procedur kontroli wewnętrznej,
- 2) monitorują prawidłowość przestrzegania mechanizmów i procedur kontroli.

Stosowane mechanizmy kontrolne:

Mechanizmy kontrolne przyjęte w Banku wbudowane są w funkcjonujące procesy, czynności, w codzienną działalność operacyjną Banku.

W zakresie mechanizmów kontroli wewnętrznej w Banku funkcjonują w szczególności:

- 1) zasady polityki, regulaminy i procedury obejmujące wszystkie obszary działalności, wraz z zasadami przyczyniające się do realizacji założeń strategii Banku,

- 2) zasady, metody i techniki identyfikacji, pomiaru, monitorowania, oceny i kontrolowania poszczególnych rodzajów ryzyka,
- 3) ustanowione limity ostrożnościowe ograniczające poziom ryzyka występującego w poszczególnych obszarach działania Banku, wraz z zasadami ustalania ich poziomu, monitorowania, aktualizowania, postępowania w przypadku przekroczeń,
- 4) zasady funkcjonowania wewnętrznego systemu sprawozdawczości zarządczej,
- 5) kontrola działalności na poszczególnych szczeblach wykonywana przez każdego pracownika oraz dodatkowo przez bezpośredniego zwierzchnika, mająca na celu weryfikację jakości i poprawności realizowanych w Banku zadań.

Mechanizmy kontrolne obejmują m.in. okresowe:

- 1) przeglądy, analizy i oceny sporządzane dla Zarządu i Rady Nadzorczej,
- 2) sprawdzanie przestrzegania przepisów zewnętrznych, procedur i instrukcji wewnętrznych, w odniesieniu do działalności poszczególnych komórek i jednostek organizacyjnych Banku,
- 3) badanie ograniczenia dostępu do aktywów rzeczowych (głównie gotówki oraz obszaru przetwarzania danych),
- 4) sprawdzanie przestrzegania ustalonych limitów,
- 5) weryfikowanie systemu zatwierdzania i autoryzacji,
- 6) analizowanie systemu weryfikacji i uzgadniania.

Działanie mechanizmów kontrolnych przebiega w dwóch etapach:

- 1) ustanowienie wewnętrznych zasad, limitów i procedur,
- 2) sprawdzanie ich przestrzegania.

Jednym z mechanizmów kontroli wewnętrznej są czynności kontrolne.

Czynności kontrolne stanowią integralną część codziennych zadań wszystkich pracowników Banku oraz umożliwiają szybkie reakcje na zmieniające się warunki i unikanie zbędnych kosztów.

Ocena adekwatności i skuteczności systemu:

System kontroli wewnętrznej identyfikuje i ocenia istotne czynniki zewnętrzne i wewnętrzne, które mogą niekorzystnie wpłynąć m.in. na adekwatność kapitałową, rentowność operacji, wiarygodność sprawozdawczości, przestrzeganie przepisów i regulacji wewnętrznych.

W ramach systemu kontroli wewnętrznej Bank wyodrębnia m.in.:

- 1) funkcję kontroli mającą za zadanie zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych dotyczących w szczególności zarządzania ryzykiem w Banku,
- 2) stanowisko ds. zgodności i kontroli wewnętrznej mające za zadanie badanie i ocenę, w sposób niezależny i obiektywny, adekwatności i skuteczności systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej.

Do zadań Zarządu w ramach oceny adekwatności i skuteczności systemu należy m.in.:

- 1) wyznaczenie osób odpowiedzialnych za przeprowadzenie okresowej, co najmniej raz w roku, weryfikacji funkcjonujących w Banku mechanizmów i procedur kontroli wewnętrznej,
- 2) określenie formy udokumentowania przeprowadzonego przeglądu i oceny efektywności wewnętrznych mechanizmów kontrolnych oraz wniosków wynikających z tych przeglądów,

Zarząd i Rada Nadzorcza dokonuje oceny adekwatności i skuteczności systemu kontroli wewnętrznej.

Kowal, dnia 12.06.2017 rok

Zakres powyższych informacji o charakterze ilościowym i jakościowym opracowany został przez Zespół Analiz i Ryzyk Bankowych

Zarząd Banku Spółdzielczego w Kowalu:

Halina Radziejewska – Prezes Zarządu

Anna Grabowska – Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych- Główny Księgowy

Elżbieta Nowakowska – Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych

Niniejszy dokument przyjęto Uchwałą Zarządu Banku Spółdzielczego w Kowalu Nr 46./2017 z dnia 14.06.2017r., Rada Nadzorcza Banku Spółdzielczego w Kowalu zaakceptowała w dniu 26.06.2017r.

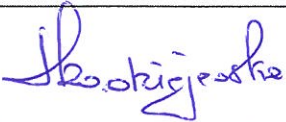
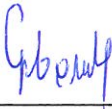

ZARZĄD
Banku Spółdzielczego

Oświadczenie Zarządu (CRR art.435.1.e)

Zarząd Banku Spółdzielczego w Kowalu oświadcza, że opisane w Informacji ustalenia dotyczące zarządzania ryzykiem dają pewność, że stosowane systemy zarządzania ryzykiem są odpowiednie z punktu widzenia profilu i strategii ryzyka Banku.

Zarząd Banku

Imię i nazwisko	Funkcja w Zarządzie	Podpis
Halina Radziejewska	Prezes Zarządu	
Anna Grabowska	Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych Główny Księgowy	
Elżbieta Nowakowska	Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych	

Kowal, dnia 14 czerwiec 2017 r.

Oświadczenie Zarządu (CRR art.435.1.f)

Zarząd Banku Spółdzielczego w Kowalu oświadcza, że obowiązujący w Banku system zarządzania ryzykiem, ocenia się jako dostosowany do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka.

Nazwa limitu	Wysokość limitu	Wartość	Stopień realizacji
Ryzyko kredytowe			
Łączna kwota instrumentów finansowych, innych niż wyemitowane przez Skarb Państwa lub NBP (wartość bilansowa) w stosunku do funduszy własnych	Max 50%	17,53%	35,06%
Udział kredytów zagrożonych (według wartości bilansowej brutto) w kredytach ogółem (wskaźnik liczony od podmiotów niefinansowych i JRIS, bez pozabilansu)	Max 5%	2,53%	50,60%
Udział portfela kredytów podmiotów niefinansowych w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania (wartość nominalna)	Max 65%	39,04%	60,06%
Udział pokrycia rezerwami celowymi należności zagrożonych (według wartości bilansowej brutto z wyłączeniem odsetek) od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych (bez pozabilansu)	Min 30%	69,73%	232,43%
Udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu kredytowym (wartość nominalna)	Max 80%	50,27%	62,84%
Udział zagrożonych ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie w portfelu ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie ogółem (wartość nominalna)	Max 2%	0,17%	8,50%
Udział detalicznych ekspozycji kredytowych w portfelu kredytowym (wartość nominalna)	Max 10%	1,48%	14,80%
Udział zagrożonych detalicznych ekspozycji kredytowych w detalicznych ekspozycjach kredytowych ogółem (wartość nominalna)	Max 2%	0,42%	21,00%

Bank Spółdzielczy w Kowalu

Ul. Piłsudskiego 42, 87-820 Kowal, tel. (54) 2842-203, (54) 2842-212, fax (54) 2842-350, e-mail: bank@bskowal.pl, www.bskowal.pl,

NIP: 888-00-15-735, KRS: 0000135752, REGON: 000495504; BIC CODE (SWIFT): GBWCPLPP

Kulera

Ilość ekspozycji kredytowych udzielonych poza obowiązującymi standardami kredytowania (w okresie od daty ostatniego raportu)	-----	9	----
Wartość ekspozycji kredytowych udzielonych poza obowiązującymi standardami kredytowania (w okresie od daty ostatniego raportu)	-----	1794	----
Wartość ekspozycji kredytowych udzielonych poza obowiązującymi standardami kredytowania (w okresie od daty ostatniego raportu) w relacji do średniej wartości portfela kredytowego obliczonej wg stanów z końca miesiący analizowanego okresu	-----	1,83%	----
Ryzyko operacyjne – wskaźniki KRI			
Procent nowoprzyjętych i zwolnionych pracowników w roku do ogólnej liczby pracowników na ostatni dzień roku	Max 20%	8,00%	40,00%
Liczba zaległych urlopów	Max 0%	9 dni	przekroczenie
Liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach (przeszkoleni przez średnia liczba pracowników w kwartale)	Min 10%	108,51%	1085,10%
Przestoje i awarie bankomatów (liczba godzin braku dostępu do usługi dzielona przez liczbę dostępności bankomatów w kwartale)	Max 20%	23,18%	115,9% przekroczenie
Różnice kasowe	Max 32 sztuki	27	84,38%
Liczba niepoprawnie zrealizowanych transakcji na rzecz klienta	Max 14 sztuk	1	7,14%
Liczba oszukańczych transakcji (zewnętrznych)	Max 2 (sztuki)	0	0,00%
Błędy księgowe – anulowania i storna	Max 550 (sztuk)	398	72,36%
Ryzyko walutowe			
Udział całkowitej pozycji walutowej w funduszach własnych	Max 2%	0,68%	34,00%
Ryzyko płynności			
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M1	0	0	X
Ilość przypadków przekroczenia nadzorczej miary płynności M2	0	0	X
Udział depozytów powiększonymi o fundusze własne w kredytach powiększonych o majątek trwały	Min 140%	213,39%	152,42%

Globalna luka płynności (iloraz skumulowanych aktywów dla wszystkich przedziałów czasowych do skumulowanych pasywów)	Min 1	1	X
Wskaźnik depozytów ogółem (w wartości nominalnej) w sumie bilansowej	Min 70%	87,33%	124,76%
Ryzyko stopy procentowej			
Udział pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku w sumie bilansowej	Max 1%	0,02%	2,00%
Iloraz aktywów wrażliwych o oprocentowaniu uzależnionym od stawek własnych Banku w pasywach wrażliwych o oprocentowaniu uzależnionym od stawek własnych Banku.	1	0,37	X
Ryzyko kapitałowe			
Łączny współczynnik kapitałowy	Min 13,25%	24,35%	183,77%
Współczynnik kapitału Tier 1	Min 10,25%	24,35%	237,56%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier 1	Min 10,25%	24,35%	237,56%
Udział kapitału wewnętrznego w funduszach własnych	Max 94%	50,32%	53,53%
Wewnętrzny współczynnik kapitałowy	Min 8,5%	15,90%	187,06%
Wskaźnik dźwigni finansowej	Min 3%	10,23%	341,00%

Zarząd Banku

Imię i nazwisko	Funkcja z Zarządzie	Podpis
Halina Radziejewska	Prezes Zarządu	
Anna Grabowska	Wiceprezes Zarządu ds. Finansowych Główny Księgowy	
Elżbieta Nowakowska	Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych	

Kowal, dnia 14 czerwiec 2017 r.